



# IZSELIJENSKI VESTNIK RAFAEL

GLASILO RAFAELOVE DRVŽBE V LJUBLJANI

LETNO VI.

LJUBLJANA, MAJ 1956.

STEV. 5

IZHAJA  
15. VSAKEGA MESECA  
UREDNIŠTVO: LEONISCE  
UPRAVA: TYRSEVA C.52  
V LJUBLJANI

NAROČNINA:  
ZA JUGOSLAVIJO  
LETNO DIN 12,-  
ZA INOZEMSTVO  
LETNO DIN 24,-

OGLASI PO DOGOVORU



## Viljem Fischer

veliki dobrotnik vestfalskih Slovencev

(K njegovemu 25 letnemu mašniškemu jubileju.)

Na letošnji velikonočni ponedeljek je zelo veliko Slovencev v Nemčiji pohitelo v Bochum - Dahlhausen, kjer zdaj prebiva dobri gospod Viljem Fischer, župnik padberbarske nadškofije, da se mu za njegov 25 letni

jubilej poklonijo in ga prosijo še za nadaljnjo naklonjenost in pomoč. Blagega gospoda zlasti visoko cenijo naši rojaki v Dortmund - Evingu, saj je med njimi deloval polnih deset let z veliko ljubezni in uspehom.

Viljem Fischer se je rodil 26. januarja leta 1888 v Sömmernu v Turingiji. V mašnici je bil posvečen v Padberornu 7. aprila 1911. Po reformaciji je bil on prvi katoliški dušni pastor v Bockwitz (Nieder-Lausitz) in sicer deset in pol leta. Tu je bila njegova prva služba. V tem kraju je bila tedaj slovenska družina, pri kateri se je naučil našega jezika; dodobra je spoznal tudi naše običaje in našo zemljo. L. 1921 je bil pa prestavljen v Dortmund - Eving kot vikar. Ko je zvezdel, da biva v tem kraju veliko Slovencev, jih je povabil k sebi in kmalu jim je začel oznanjati božjo besedo v slovenskem jeziku. Naučil se je tudi naših melodioznih lavretanskih litanij in so jih potem vsako nedeljo preveli. Ljudje so ga vzljubili, saj so videli in občutili v njem pravega dobrotnika in prijatelja. Hodili so k njemu, kot k rodnemu dušnemu očetu. Kako si je osvojil srca vseh Slovencev, se je najlepše video l. 1951, ko se je od njih poslavjal in odhajal kot župnik v Bochum-Dahlhausen. Vsi so jokali za njim.

Naše ljudi še danes često obiskuje in skrbi v dušnem oziru zanje. Našo domovino prav dobro pozna, saj je bil pri nas že trikrat na obisku; zadnjic je bil lansko leto, ko se je vrnil v Ljubljani evharistični kongres, ki je tudi med

Nemci zapustil neizbrisne spomine in koristi. Slovenski jezik zelo dobro pozna in tudi govori; poleg našega govori še več drugih slovanskih jezikov: češko, poljsko, rusko. Zelo dobro pozna tudi staroslovansko liturgijo.

V imenu vseh Slovencev v Nemčiji mu je k jubileju čestital g. vikar Božidar Tensunder iz Hövela, ki ga vsi prav dobro poznamo in visoko cenimo.

G. župnik Fischer je bil do solz

ganjen, ko je videl v svoji sredini slovenske zastave in vdana slovenska srca, ki ga niso in ga pozabiti ne bodo mogla nikoli.

Za ves njegov trud in veliko ljubezen do naših rojakov v Nemčiji smo mu v imenu vse domovine iz srca hvalenji. Prosimo ga, da nam ostane tudi v bodoče naklonjen in deluje še naprej med Slovenci.

K visokemu jubileju mu tudi mi iskreno čestitamo in prosimo Boga, da ga ohrani do skrajnih mej človeškega življenja zdravega in naklonjenega našim rojakom v Nemčiji.

Ad multos annos! Jože Podslivniški.

J. Kalan:

## Notranja kolonizacija!

V dveh člankih smo pod naslovom »Najtežje vprašanje glede izseljenstva« govorili o tem, kako težko je za izseljence skrbeti, ker so po vseh deželah, in po posameznih deželah pa spet po toliko raznih krajih razpršeni, raztreseni, razsejanji. Kakor prah v vetru jih je raznesla želja po boljšem kruhu na vse vetrove. To, smo rekli, je najtežje vprašanje glede izseljenstva. Izseljevanje ni bilo niti urejeno, organizirano; vse je šlo brez reda, brez načrta. Vsak je šel, kamor mu je trenutno kazalo — ne oziraje se na druge, na celoto.

*Spored večera, prirejenega slovenskim izseljencem v ljubljanski radiofonski oddajni postaji, 31. maja od 22:30—23. ure*

Pavčič: Slovenska narodna koračnica (Radijski orkester). — Ipavec: Slovenec sem; Nedved: Mili kraj; Aljaž: Triglav (Akademski pevski kvintet). — Volarčič: Slovenskim mladenkom (Rad.ork.). — Nagovor (predsednik mestne občine Ljubljanske g. dr. Jure Adlešič). — Parma: Rokovnjača, predigra (Rad.ork.). — Narodna: Spov ptičke pojo; Narodna: Oj te mitnar (Akad. pev. kvin.). — Narodna koračnica (Kmečki trio). — Narodna: Juhe, pojdam v Škofčevi; Narodna: Ko so fantje proti vasi šli (Akad. pev. kvin.). — Valček po narodnih mototih (Kmečki trio). — Narodna: Gorenjska; Narodna: Z veselim srcem voščili (Akad. pev. kvin.). — Narodni ples (Kmečki trio). — Narodna: Ure sedem je odbila; Narodna: Po hribčkih sije sončce (Akad. pev. kvin.). — Jakl Anton: Spomini naše mladosti (Rad.ork.). — Radijski orkester vodi g. D. M. Šljaneč. — V kmečkem trin igrajo gg. Stanko August, Gregore Janko, Nachforg Franc.

Toda, kar je, je! Kar se je dozdaj grešilo, se ne da več popraviti. Preselevati se ljudje ne morejo, da bi se bolj zbljazili, združili. Pač, — če jim kaže boljši zaslužek, se že preselijo. A to je redkokdaj. In pri tem spet ne gledajo na to, da bi prišli s svojimi rojaki bolj skupaj, ampak samo na boljši zaslužek. Zato ostane v tem oziru vse pri starem: izseljenci so in ostanejo raztreseni in zato jih je težko oskrbovati.

O preteklosti se torej v tem oziru ne izplača več govoriti. Dostí je, da le ugotovimo, da je to bila glavna napaka pri izseljevanju in tu je glavna težava pri oskrbovanju izseljencev.

Gledati moramo samo na prihodnjost: kako naj to napako v prihodnje popravimo.

Toda kam naj se pa naši ljudje z naprej izseljujejo?... Saj so jim vse dežele zaprte! Nemčija zaprta. Francija, Belgija in Holandija zaprte. Severna Amerika zaprta. In Južna menda tudi. Kako naj pa te dežele izseljence sprejemajo, če imajo svojih brezposelnikov dosti?! Ne le ne sprejemajo novih priseljencev, ampak še stare nazaj pošljajo.

Kam naj se pa torej naš človek obrne? V Sloveniji naraste število prebivalcev vsako leto za kakih 6000. Če so ljudje že dozdaj čutili potrebo hoditi z doma po tujih deželah s trebuhom za kruhom, bodo čutili to potrebo tudi zanaprej. Toliko bolj, kolikor več jih bo. Kam naj torej gredo?

## Javna zahvala

Seveda bi bilo najbolje, ko bi vsi doma ostali. A slovenska zemlja se noče razširiti. Nekaj več bi že rodila, če bi jo še bolje obdelovali. Industrija bo tudi vedno bolj naraščala, več ljudi zapošljila in prezivila.

Kljub vsemu temu pa bo še vedno veliko ljudi, ki bodo tiščali z doma v svet. Vsi bodo iskali, kje bi mogli dobiti kak boljši kos kruha. Kam torej naj gredo? Če so jim vse meje zaprte, morajo pač ostati le v domači državi. Zato se razlezajo po Jugoslaviji in se bodo vedno razlezali. Jugoslavija tudi lahko preživi vsaj še trikrat toliko ljudi, kadar jih šteje zdaj. Če se vozite po Slavoniji v Belgrad, kakšna polja vidite — in daleč nikjer nobene vasi! Razen tega po teh poljanah »bela kuga« tako strašno mori, da stoji marsikatera hiša prazna. Še bolj redko naseljena je Srbija. In tudi Bosna nikakor ni preobljedena.

Če že morajo naši ljudje nekam iz Slovenije, — kam jim zdaj kaže hoditi drugam kakor po Jugoslaviji? Torej notranja kolonizacija! To mora biti odslej naše geslo in vodilo!

Toda — le kam po Jugoslaviji in kako...

Anica Tolminkova, São Paulo, Brazilija:

## Zdrava Marija!

Počasi je ugasnilo žgoče braziljsko sonce. Vecerno nebo je objela zarja in usahnila. Tih in otožen je usahnil v ajej šumni dan. Vecerni zvon je sladko in uhrano zadonel v padajoči mrak.

Zdrava Marija...

Trenutki češčenja, prošenj in upanja. Vesoljstvo se klanja, duše molijo, kolena se upogibljejo in vsa narava se mi zdi, da sepeče: Zdrava Marija.

To je Twoja ura, Mati... Ura, ko sprejemaš naše pozdrave, poslušaš naše vzdhi in tisočerim deliš balzam sladke tolaze.

Ko poslušam ta mili zvon, se mi nehoti umiri srce, žgoča bol se ublaži, solza ni več tako grenka, zapuščenosti zavest ne več tako bridka. Saj nam je to zvonenje tako znano, ljubo, domače. Moj duh hiti daleč čez širni Ocean v domačo vasio, poišče skromno cerkvico, posluša domači zvon, isti glasovi večerne molitve, samo bolj otožni, bolj tihi in še bolj milo se mi zdi, da prosijo, kakor nekdaj. Ista Mati misli na svojo deco, kamorkoli se je že razkropila po širnem svetu.

Zdrava Marija...

To je molitev ubogih in zatiranih, trpečih, ponižanih in razjaljenih, ki neumevani živijo žalostno življenje pod tujim soncem. To je molitev sirot...

In glejte, te sirote z vsem svojim strašnim trpljenjem, z vso krivico, ki jih bije v obraz, z dušo polno obupa in žalosti, klonijo svoje glave in upogibljejo kolena, tolaze isčejo in najdejo.

Pozdravljen in blagoslovjen večerni zvon, ki iz tujega stolpa prinaša domače glasove! Zdrava, Marija!

Družba sv. Rafaela se za lepo uspeli velikonočni misijon med Slovencem v Nemčiji, katerega sta vršila gg. Premrov Josip in Janko Žagar, vsem nemškim duhovnikom prisrčno zahvaljuje, zlasti se zahvaljuje g. svetniku Božidarju Tensunderu, ker je pokazal za ta misijon največ razumevanja, veliko naklonjenost in ljubezen do Slovencev v Nemčiji, katere vodi že skozi 24 let.

Zahvaljuje se tudi vsem dobrim, poštним katoliškim Slovencem, ki so se temu vabili v tako lepem številu po vseh naselbinah odzvali.

Družba sv. Rafaela jih v imenu slovenskega katoliškega naroda v domovini lepo prosi, da ostanejo zvesti veri svojih očetov, s katero v srebi so odšli v tujino, naj se krepko oklenejo svojih katoliških duhovnikov, ki so skozi vsa dolga desetletja z obilnimi žrtvami in z veliko ljubezni za Vas skrbeli, Vas vodili v najtežjih časih Vašega izseljen-

skega življenja, celo takrat, ko ste bili od vseh zapuščeni, ko je celo domovina pozabila na Vas, in ste imeli v njih edine svoje zveste prijatelje, voditelje in očete. Če so Vas do sedaj vodili k vsem dosedanjim uspehom in Vam tako zvesto kazali pot sreče v Vašem težkem izseljenskem življenju, da ste ostali zvesti svojemu Bogu, svojemu narodu in svoji državi, Vas bodo gotovo tudi sedaj. Zato kdorkoli bi Vas skušal odtrgati od teh Vaših, od Boga danih Vam voditeljev, vedite, ta je sovražnik Vaše vere in Vašega naroda.

Obenem se Družba sv. Rafaela prav iskreno zahvaljuje tudi obema gospodoma misijonarjem, ki sta žrtvovala svoje najlepše počitnice, da sta mogla lomiti kruh božje besede svojim bratom in sestrarm v daljni tujini.

V Ljubljani, dne 5. maja 1936.

P. Kazimir Zakrajšek l. r.  
predsednik Družbe sv. Rafaela.

## Izseljenske novice

**Zadostitev vojaški obvezi izseljencev.** Ministrstvo vojske in mornarice je na pobudo ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje in Zveze izseljenskih organizacij vstavilo določilo v finančni zakon, s katerim se izpreminja in izpolnjuje § 45. vojnega zakona. Ta paragraf rešuje vprašanje zadostitve vojaški obveznosti izseljencev iz prekmurskih in evropskih krajev. Upravičeno lahko pričakujemo, da bodo v najkrajšem času izpolnjene želje, ki so jih gojili naši izseljenci in njihovi v tujini rojeni otroci, da jim bo s tem omogočena čim tesnejša zveza z nami in čim pogosteje obiskovanje domovine, kar bo neprecenljive važnosti za izseljencev in za našo državo.

Zahvaljujemo se ministru vojske in mornarice, g. generalu Ljubomiru Ma-

riću, za njegovo uvidevnost v tej važni izseljenski potrebi, da se to vprašanje uredi, ki je povzročalo izseljencem toliko neprijetnosti. Za našimi izseljenci se bo odslej v vprašanju vojaške službe postopalo kakor na Češkem, v Italiji in drugih deželah.

**David Doktorič v Montevideo.** Minister za socialno politiko in narodno zdravje ter zastopnik pravosodnega ministra Dragiša Cvetković je postavil Doktoriča za izseljenskega dopisnika v Montevideo.

**Prosvetni minister** Dobrivoje Stošović je podpisal odlok o premestitvi učitelja Antona Šlibarja iz Litije v Gladbeck v Nemčiji. S tem bodo naši vestfalski izseljenci prišli prvič do svojega odličnega slovenskega učitelja.

**Prekmurci gredo s trebuhom za kruhom.** 2000 sezonskih delavcev gre na Francosko in v Belje. V prekmurskih vaseh je bilo po velikonočnih prazničnih živahno. Ljudje so se začeli odpravljati na sezonsko delo, kakor gredo že leta in leta. Žal, je tudi letos Nemčija za naše ljudi zaprta in ne sprejema nobenih sezonskih delavcev. Zaradi tega se jih je lahko odpolalo na delo samo 2000, dočim bi rabilo zasluzek in kruh v tujini skoraj desetkrat toliko ljudi. Naval na borzo dela v Murski Soboti je bil strahovit. Naposled so odbrali oneski so imeli srečo, da so bili sprejeti med sezonske delavce, in te dni so se odpravile prve partije. Sezonski delavec so potovali na Francosko preko Maribora, oni v Belje pa čez Pragersko proti Osijeku. Vsega skupaj je odšlo 2000 ljudi, večinoma mladine v najlepših letih.

**Gospe Mariji Soster v Hamboru** sporočam, da se mi do zdaj še ni posrečilo dobiti naslova od Vaše sestre. Ko izvem, bom sporočil. Lepe pozdrave Vam in vsem Slovencem v Nemčiji. Urednik.

Justina Jeram, Buenos Aires:

## Na tujem

Je stara že misel,  
da še sonce na tujem  
ne sije tako,  
kakor sijalo  
doma je lepo

Njega žarki so medli,  
teman njegov blesk;  
naše duše na tujem  
so večna bolest.

Naša srca prevzema  
prečuden nemir:  
domov hrepenimo,  
ni doma nikjer.

O, žejni smo, lačni  
sladke domovine,  
Da bi nanjo ohranili  
vsaj lepe spomine.

## Poročilo iz Merlebacha

Letos smo se pripravljali na Veliko noč kar najbolj mogoče. Vse je bilo objavljeno v tukajšnjih časopisih, vsa društva so bila pismeno povabljeni za velikonočno procesijo. Že par mesecov prej so dobre matere delale z vso ljubezni krasne prte za vse oltarje v stari naši cerkvi. Zadnji teden je letal naš zakristan kolikor mu je čas dopuščen od enega do drugega, da je vse urenil s pomočjo svojih tovaršev.

Izseljenski duhovnik je prej obiskal vse kolonije, veliki teden je posvetil samo skrbi za Merlebach in okolico. Za spovedovanje je povabil g. izseljenskega duhovnika Švelca. Na veliko soboto in nedeljo je pristopilo čez 200 sorojakov.

Omeniti je treba tudi, da so pokazali sorojaki za to Veliko noč še posebno navdušenje, nekateri so spletli lepe vence, drugi nakupili in prinesli toliko rož, da smo jih imeli več kot Francizi v svoji cerkvi. Na velikonočno nedeljo so prihajala društva z zastavami, godba g. Domjanška je veselo priigrala na trg – toda samo bratje Poljaki so imeli srečo. Komaj so oni končali velikonočno procesijo, je začelo snežiti kot v najhujši zimi. Morali smo ostati v cerkvi. Med slovensko sv. mašo je bilo videti najlepše, ko so nekatere družine skupno pristopile k obhajilni mizi. Popoldne smo imeli še pete litanijske Matere božje, potem pa so se sorojaki razšli po kolonijah.

Tu je še enkrat mesto, da se prav lepo zahvalim vsem dobrim gospem, ki so tako lepo napravile nove prte, nove vence, prinesle rože in pomagale našemu neutrudljivemu zakristanu okrasiti in olepšati reyno cerkvico tako, da so potem domačini z največjo pohvalo govorili o njej.

Obrazite, dragi sorojaki, vedno to ljubezen in navdušenje za hišo božjo, iz katere naj vas blagoslavljivo obilno Vsemogočni, zaradi katerega ste vse to storili. Lahko ste na to ponosni, zato le navdušeno naprej in obiskujete radi našo cerkvico!

Izseljenski duhovnik Stanko.

## Društveno gibanje v Stiring-Wendelu

V tem letu se društva v koloniji Habsterdick in Stiringu izredno živahnostjo kosajo z raznimi prireditvami.

Komaj je pod vodstvom g. Motore Karla nastopilo Jugoslovansko cerkveno pevsko društvo »Bled« s krasno igro »Radi greha«, je cerkveni pevski zbor pod vodstvom g. Rohra stopil z dobrim programom prvikrat na oder, komaj so odložili svoje vloge igralci, ki so v splošno zadovoljstvo pokazali velike zmožnosti za podobne nastope, že so se zopet pokazali vričjo Francozov, Poljakov, Nemcev ob priliklji godu g. župnika Halterja, velikega priatelja Jugoslovjanov. Dne 19. marca so mu zapeli v dvorani v Habsterdicku lepe pesmi in mu poklonili krasno sliko sv. Jožefa med sv. družino. Kako je »Bled« krasno nastopal in povzdignil slovesnosti ob priliklji misijona, je omemljeno drugod.

1. aprila pa so že hitela na vse strani vabila društva »Edinost« iz Stiring-Wendela. 5. aprila je bila dvorana v Starem Stiringu zopet polna Jugoslovjanov in primorskih Slovencev. Vse ljudstvo je okrog 6. ure burno pozdravilo z vsem navdušenjem g. generalnega konzula dr. Ilića iz Metza. Zgodilo se je po več letih zopet prvikrat, da so v tem kraju imeli Jugoslovani svojega konzula v svoji sredi. Pevski društvo »Triglav« je nastopilo z opereto: »Kovačev študent«, s krasnim petjem in šaljivimi prizori. Med odmori ni bilo časa poslušati godbe, kdo je imel kakršnokoli težavo, je prihitek h gospodu konzulu, ki je vse brez razlike z veliko ljubezni sprejemal, jim dajal nasvete, zapisoval njihove potrebe. Žal, da ni mogel ostati do konca pri prireditvi, govoril je že z vsemi predsedniki, nato pa se poslovil.

Kot prej »Bled«, je treba tudi čestitati »Edinosti« k lepo uspeli prireditvi. Gospodu generalnemu konzulu pa najlepša hvala za udeležbo! S prvim svojim prihodom v te kraje si je pridobil zaupanje ljudstva.

Premrov Jože:

## Pesem tujine ...

»Lojze, čitaj pismo, pa ti bo kmalu vroče!« Lojze je mislil, da ga sestre dražijo, zato se ni zmenil za besede, ampak se je mirno grel pri štedilniku.

Urška prime pismo in ga pomoli bratu rekoč: »Nà, beri!«

Lojze prime pismo in bere...;

»Mama, mama, ali smo res toliko dolžni?«

Ko mu je mati potrdila, je opazil njen objokano obličeje in se je stresel kot siba na vodi.

»Mama, nikar ne jokajte! Janez bo šel v Vestfalijo, mi bomu pa doma pridno delali in bomo poravnali dolg.«

»Ko bi bil samo ta!« mu odvrne mati.

»Nič zato, samo če bomo zdravi! Vse bomo posteno plačali!«

Za Lojetom sta primahala v kuhinjo še oče in Janez. Vsa začudena sta motrila nemirne obraze. Nista mogla razumeti, kaj se je zgodilo.

Lojze stopi k Janezu in mu pomoli pismo rekoč: »V Vestfalijo boš moral iti!«

Oče se je vsedel za mizo in poslušal in motril nemirne obraze.

Ko je Janez preletel veliko pismo, se je obrnil k materi in dejal: »Mama, skrajni čas je, da me tudi vi pustite oditi za zasluzkom. Kaj bo z nami, če se oglasijo še ostali upniki?«

Grobna tišina je nastala v kuhinji.

Naenkrat se oglasi mati: »Janez, dosti sem premisljevala o tebi in tujini. Pa če res ni pomoči, pa pojdi za Tonetom!«

Očetu so se zaiskrile oči. Nekam nežno je dejal: »Če bi bila poslušala mene, bi bil danes Janez že pri zasužku!«

Janez ni črnihil besedice. Vstal je in odšel hitro iz kuhinje. Stopil je v izbo, poiskal pismo in pisal:

»Dragi Tone!

Zdrknili smo na rob propada. Če ostane vse tako, kot zdaj, bo zapel boben na našem domu. Za trdno sem sklenil, da odidem za Teboj. Če bo šlo vse po sreči, se v štirinajstih dneh vidiva. Do tedaj mi pa preskrbi delo, saj veš, da se sam ne vem kam obrniti.

Sprejmi pozdrave od nas vseh, zlasti pa od Tvojega Janeza.

Janez je hitro zaprl pismo in stekel v trg na pošto. Stopil je obenem tudi do župana in ga prosil, da bi mu pomagal dobiti potrebne listine za Vestfalijo.

Župan ga je debelo pogledal in dejal: »Janez, kaj pa je s teboj? Ali se ti meša?«

Mesec pozneje, 3. maja, je bila ista dvorana zopet polna. V ospredju smo videli g. župnika, našega izseljenskega duhovnika, njegovega velikega prijatelja g. kaplana Hofmanna, g. šolskega direktorja iz Habsterdika, navzoči so bili predsedniki v članl raznih društev – celo iz Merlebacha, Jeanne d'Arca in Kreutzwalda. Društvo »Bled« je nastopilo z igro »Dekle z rožmarinom«. Pred igro se je vršila krasna proslava godu izseljenskega duhovnika iz Merlebacha. Pevski zbor je zapel krasne voščilne pesmi, besedilo je zložila g. Zeleznički, uglašbil

Janez mu odvrne: »Z doma moram. Denar rabimo. Upniki so se oglasili.«

Zupan je takoj spoznal, da Janezove besede niso šala, ampak bridka resnica. Obljubil mu je, da mu bo nudil vso potemo in oporo.

Zamišljeno je stopal Janez proti domu. Po glavi mu je brnelo vse polno misli o domu in tujini.

Ko je stopil v kuhinjo, je dejal materi: »Čez štirinajst dni pa grem od vas. Za papirje sem se danes že priporočil pri županu. Tonetu sem tudi pisal, da se kmalu vidiva.«

Mati je bila vsa objokana, ko je poslušala sina.

»Nič ne jokajte, mama, saj ne bom v tujini vedno ostal. Ko zaslužim toliko, da plačamo dolbove, se pa vrnem.«

»Janez, ne pozabi v tujini tega, kar sem te še kot otroka učila. Oklepaj se vedno Boga in pa cerkev. In potem smeš upati, da te bo vedno spremlijal božji blagoslov.«

»Mama, saj sami veste, da se v naši hiši veliko moli. Vsi imamo veliko vero in zaupanje v Boga. Vse to ponesem kot najdragocenješo dedičino tudi v tujino. Z mislio na Boga in na vse domače bom začel in končal sleherno delo. V duhu bom vedno pri vas doma.«

Mater so znova polile solze po licih. Vsa žalostna je dejala: »Bodi, Janez, previden pri delu! V jami te bo neprestano spremlijala smrt. Kaj bo z nami, če te doleti nesreča.«

»Mama, smrt me spremlijata tudi doma. Misli na smrt se ne moremo ubraniti nikjer. Božja volja naj se zgodi!«

V sobo so stopile Janezove sestre. Obstopele so Janeza in ga spraševali, kje je bil.

Janez je bil še precej dobre volje, zato jim je dejal: »Po oklicne papirje sem šel v trg!«

»Nikar se ne norčuj! Po papirje za Vestfalijo, mar ne?« se je oglasila Rezka.

»Bo že tako res,« odvrne Janez.

Pogovor pretrga sosedka Katra.

»Kaj pa vam je, da tako skrivnostno govorite?« se oglaši Katra.

»V Vestfalijo gre naš Janez,« ji odvrne Francka.

»No, so se vendar uresničile moje besede! Zadnji čas je že, da odide za momim Tonetom.«

»Danes sem mu to novico že v pismu sporocil,« se oglaši Janez.

(Dalje prihodnjič.)

je besedilo g. dirigent Rohr, ki poje navdušeno vse pesmi s pevci, čeprav kot Francoz ne razume nobene besede, ako mn je ne razložijo pevci. Nastopi dekle in dečki so bili posebno ljubavni. »Bled«, »Edinost« in Kolesarsko društvo iz Stiringa so obdarovali izseljenskega duhovnika s krasnimi darili, za katera se je potem isti zahvalil in obenem razložil delo izseljenskega duhovnika med sorojaki.

Sorojaki, le pogumno naprej, sveže življenje v vas obeta še lepe sadove!

Delavec med delavci.

Josipina Furlan, Buenos Aires:

## Izseljenski starši

Veliko slovenskih izseljencev nas je staršev svojim otrokom.

Kaj se to pravi, starši? Kakšni so pravi starši? Ali je dovolj, da starši svoje otroke nasitim, da jih umijemo, kadar treba, ohranimo zdruge, da jih moderno oblecemo? Potrebno je vse to, dovolj pa ni!

Zdi se mi, da ne bom mogla bolj pravilno odgovoriti na to vprašanje, kakor če pravim: Taki so pravi starši, kakršni so bili naši starši v slovenski domovini!

Tako moram po pravici priznati, da od svojih staršev nisem slišala nobene slabe besede! Saj jih je bil sam nauk. Nauk z zgledom in nauk z besedo. Kolikokrat se mi je zdelo teh naukov veliko preveč. Kolikokrat sem mislila, zakaj da imam tako hude starše, ki me vedno sekirajo. Sedaj še vidim in spoznavam, kako zelo so imeli prav. Velikokrat si danes mislim: O, če bi mogla biti taka mati svojim otrokom, kakršen je bil moj oče za mene. Mater sem izgubila namreč že zelo zgodaj, ko sem bila še otrok in vsa težka vzgoja je obvisela na očetovih ramah. Kako mi je težko, kadar se spomnim, da ga nisem vse tako poslušala, kakor bi bilo treba. Samo ta tolažba mi ostaja, da takrat pač nisem vedela, kaj delam.

Vedno sem tudi žalostna, kadarkoli slišim govoriti otroke slovenskih staršev v tujem jeziku.

Pomislite malo, posebno ve, slovenske matere, kaj nam je naš materin jezik. Saj to ni samo vaš jezik! To je jezik tudi naših mater in starih mater in dedov in pradedov, noter nazaj do pradavnih časov. To je naša prastara dediščina, do katere ima pravico tudi tvoj otrok. Mati, če pustiš svojega otroka govoriti v tujem jeziku in ga materinega jezika ne naučiš, mu kradeš to, kar je otrokova dediščina, njegova pravica, njegova last, tatica si, ki kradeš svojim lastnim otrokom! Mati, Ti nimaš pravice vzeti svojemu otroku materinega jezika!

Pred malo leti se mi je dogodil slučaj, ki ga ne morem pozabiti.

Moj najmanjši je bil obolel. Morala sem ga poslati za eno leto z doma v bolnico in v toplice. Še zelo majhen je bil. Komaj je znal dobro govoriti. Toda — eno celo leto je preživel med tujimi otroci, materin jezik se je bil še pre malo vtisnil v svojo mehko glavico, pozabil ga je.

Čez eno leto sem ga šla iskat in sem ga pripeljala domov. Mlado in staro, vse je prihitelo, da ga vidi. Posebno živahnji so bili njegovi mladi priateljčki, ki so mu kar naprej pripovedovali in ga spraševali. Ubožec pa jih je samo žalostno gledal. Ni jih razumel. Nobene besede ni mogel spraviti iz sebe. Svoj materin jezik je pozabil. Milo je pogledal zdaj tega, zdaj onega, potem pa se je spustil v glasen jok. Tako milo in neutolažljivo je jokal, da nas je vse

Ocepek Alojzij:

## Naša najgrenkejša bol in največja sramota!

Izseljenstvu v pobudo, da se počasi dvignemo iz kulturne zaostalosti, katero kažemo svetu, je dejstvo, da vendar raste z dneva v dan zanimanje za izseljence v domovini.

Hvalevredni so večkratni spomini na izseljence po rádu. Vendar pa radio ne more poiskati najbolj zapuščenih ljudi in jih rešiti, narodnega propada.

Zato moramo predvsem stremeti za tem, da edini list »Rafael«, ki si je že nekoliko utri pot med izseljenstvo, razširjam z vso resnostjo, pri čemer naj nam tudi domovina stoji ob strani.

OTROKU je v bedi in zapuščenosti slajša od vseake pomoči zavest, da skrbna mati z njim čuti. Rafaelova družba nam je pokazala z lepim izvodom pretekle številke »Rafael« tolažbo, da naša nepozabna mati domovina še z nami čuti. Zato z resnimi koraki skušajmo popraviti kričico, ki nam je toliko izseljenstva narodno kakor tudi socialno uprostila. Našemu listu moramo na vsak način odprieti pot v vse močne kraje, kjer prebiva naš človek. Počasna napredovanja nas nikakor ne morejo zadovoljiti, ker smo izgubili že preveč za narod in državo zelo dragocenega časa.

Ker nam je predvsem gledati, da dosežemo izdajo lista vsaj dvakrat mesečno, zato moramo položiti posebno pažnjo raznašalcem.

Kakor je bilo že v preteklem članku objavljeno, da je kulturno delo izseljenskih duhovnikov skrito in pozabljeni ali še celo teptano. Ravno tako je omalovaževano zasluzno delo nekaterih naših rojakov, ki z raznašanjem lista žrtvujejo ure in dneve v korist svojemu narodu.

Junak je in bi mu morali vsi slediti, kdor si upa zapisati, kar je bilo v preteklem času objavljeno: »Kdo si ga želi, se mu ga dostavi na dom.« Posebno ker smo že toliko zamudili, si moramo tako delo vzeti za zgled.

V krajih, kjer izseljenski duhovniki prejmejo večje število izvodov, jim dostikrat ostajajo v njih kvar zaradi ne dosti trdnega organiziranega raznašanja. V bolj zapuščenih krajih, kjer teh ni, je pa v vsem se desti žalostnec. Skušajmo priboriti listu v takih krajih powsod njegove sotrudnike, ki bi ga prejemali vsaj po nekaj izvodov v skupinah. S tem bi bilo olajšano pri pošiljavitvi in dostavljanju naročnine.

Ce pa sotrudnikom in raznašalcem ne moremo plačati, jim dajmo vsaj zasluzeno priznanje.

Naročniki lista bi morali sami posredovati pri uredništvu ter zbrati v začetku vsakega leta imena vseh naročnikov, ki bi bila vsakoleto objavljena v januarski ali februarški številki. Začenši pri krajih, kjer se prejema največ izvodov skupno, pa do zadnjega naročnika v tujini (lahko tudi v domovini). Vsaka našeljba naj bi opisala najprej raznašalce ter

bi za vsakim postavila številko, koliko izvodov raznaša. Uredništvo bi seveda imena teh načinilo z močnejšimi ali razprtimi črkami. Za temi bi sledili po abecednem redu naročniki cele dotične naselbine. Nato bi pa še sledilo poročilo, za koliko naročnikov je dotični kraj v preteklem letu napredoval. Za vsakim raznašcem ali naročnikom pa, ki bi pridobil nove naročnike, bi se objavile številke v oklepaju.

Slednji, kogar bi krasilo raznašalstvo ali da je med letom pridobil vsaj enega naročnika, naj bi se zavedal, da mu je za prepotrebno delo na kulturnem polju dolžna dati priznanje domovina in vse izseljenstvo.

Ce bi se z našim predlogom strinjali uredništvo, uprava in naročniki, bi se nam morda posrečilo dognati statistiko že v tem letu.

Z nadaljnje delo, o čemer bi se še pozneje obširneje govorilo, bi si pa morali priboriti kjerkoli vsako leto primerno vsoto, s katero bi se uredila lotterija v prid raznašalcem lista. Po možnosti naj bi bil glavni dobitek v rednosti kolesa.

Ni pa s tem rečeno, da se mora vse prav takoj zgoditi, kakor je tu opisano. Vendar se pa v tem oziru mora nekaj ukreniti, sicer nam bo vsa skrb za narod ostala le na jezikih in papirju.

Za vsem tem bi pa tudi država morala gledati voljo naroda v pravi luči.

Kar je bilo v preteklem izvodu objavljeno iz zapadne Francije, je brida resnica v skodo naroda in države. Ker nam je predvsem do resnega dela, zato omenimo zelo na kratko, da so vse visoko doneče organizacije postavljene na koristovštvo, častiljeje ali pa na škodljivo zavist do zdrave volje naroda. Ljudi, ki bi jih vsepoposod lahko seseli na prste, omami eden ali drugi od zgoraj navedenih ciljev, da si z vneto agitacijo osvojijo po nekaj nevednih ljudih, katerje potem tiščijo pod krinko za grozno bežečim ciljem. Ker pa njih temelji niso postavljeni na voljo skupine, katero predstavljajo, jih kljub vsemu trudu prej ali slej poruši najmanjši pihljaj.

Ko le-te populoma omagajo, rodijo isti cilji še lepše zveneče besede, katere zopet poruši še manj pričakovani vihar.

Vselej pa se čuje za njim kot z mogočnega drevesa, ki bo odpadlo vejico kmalu nadomeštilo, mogočna pesem: »Vse je vihar razdjal, narod pa zmiraj stal.«

V organizacijah s tako visokimi domisljijami predstavljajo le krinko ljubezni do države, dočim se prave ljubezni niti do države, niti do naroda ne najde nikjer. Zato nam je čim manj z njimi izgubljati časa. Lotimo se resnega dela v korist naroda in države, da bo čim lepše dovelo: »Narod pa zmiraj stal.«

ganilo in smo zajokali z njim. Nikdar ne bom pozabila tega žalostnega trenotka.

Glej, ti slovenska izseljenska mati, nikdar in nikoli ne dopusti, da bi tvoj sinček ali tvoja hčerka pozabila svoj lepi materin jezik. Ne pravim, da so vavražimo druge jezike. Ne, vse jezike spoštujemo, svoj materin jezik pa ljubimo! In tudi svoje otroke naučimo, da ga bodo ljubili.

Lahko se zgodi, da se bomo prej ali slej, iz enega ali drugega vzroka vrnili v svojo domovino. Kako bo žalosten tvoj otrok, če se ne bo mogel razgovoriti s svojimi sorodniki, tovariši, tovarišicami. Saj veš, da se nikoli ni mogoč popolnoma priučiti jezik, katerega nisi znala govoriti kot otrok. Kako bi bilo žalostno, če bi tvoj otrok na domači slovenski zemlji vse življenje govoril splošno govorico, kakor jo govorijo tujci,

katerim se neprestano smejemo in iz katerih se zaradi tega radi norčujemo.

Ne, slovenska izseljenska mati! Taka bodi, kakršne so bile naše slovenske matere v domovini! Z zgledom in potrepljivostjo uči svoje otroke slovenske skromnosti, preprostosti in globoko občutenega poštenega krščanskega življenja. Taka bodi, kakršne so bile naše slovenske matere v domovini! In gotovo ne pozabi naučiti svojega otroka našega slovenskega materinskega jezika! Ne kradi mu ga, ker ima do njega pravico. Tako bo prav zate in zanj!

**Eysden.** — Jugoslovansko delavsko podporno društvo v Eysdenu je imenovalo svojega časnega člena gospoda Ivana Smrketa, krojaškega mojstra v Eysdenu, za svojega časnega predsednika in to zaradi njegovih velikih zaslug pri gori imenovanem društvu. Tovariši, pripomoramo vam, da se pri nabavi obleke držite gesla: »Svoji k svojim!«

# Izseljensko vprašanje Slovenske krajine

## Malo zgodovine.

Iz Slovenske krajine je tekla slovenska kri v inozemstvo v najbolj bogatih tokovih. Po krajina je zelo obljudena, a bogata ni. Sicer so pa imeli prej večino lepe, plodovite zemlje v posesti raznih grofje. Za narod, ki »je zdrav in se otrok ne boji«, kot pravi dr. M. Slavič, ni bilo in ga ni doma kruha dovolj. Zato so iskali prekmurski Slovenci dela in kruha drugod, predvsem kot sezonski delavci. Že več kot pred sto leti (1829) poroča Čaplovč, da hodijo prekmurski Slovenci v sosednje pokrajine na delo. Pravi:

»Goričanci hodijo v tuje kraje na mlatitev... Poleti ni dela, ki se ga Vend (= prekmurski Slovenec) ne bi lotil in sicer s tako pridnostjo in spremnostjo, da mu ni para. Delavnost tega ljudstva je zaledski in šomodski gospoščini ter premožnim prebivalcem dobro znana, zato se vsako leto sami potrudijo med nje, da si tam najamejo potrebnih delavcev za oranje, žetev, košnjo sena in mlatitev« (Croaten und Wenden in Ungarn. Pressburg 1829, str. 105-106).

Kot sezonski delavci so hodili prekmurski Slovenci tudi v bolj oddaljene kraje, v Slavonijo in druge južne kraje predvojne Madžarske na košnjo in žetev. Njihovo pridnost in delovno moč so gospodarji, predvsem pa najemalci (parirji) in »gazde« začeli zelo izrabljati, posebno v zadnjih desetletjih prejšnjega stoletja. Najmanje delavcev je postalno navadno kupčevanje z delovnimi močmi. Celo šoloobvezne otroke so gonili na sezonsko delo. Že naprej so najemalci posojali sezonscem denar na visoke obresti in jih spravljali v svojo popolno odvisnost. Stroške za pot so morali ljudje sami nositi. Pri delu so jih priganjali od prevej utranje zarje do poznega večera; brez prestanka in brez nedeljskega počitka. Hrano so imeli slabo in za vsako malenkost so jim odtrgovali pri plači. Zato so zaslužili vkljub velikemu in napornemu delu zelo malo. In kakor sploh pri nas, je tudi v Slovenski krajini bil duhovnik tisti, ki je nastopil proti temu brezresnemu izkorisťanju sezoncev. Bil je to župnik na Tišini, dr. Ivanovac Franc, oče prekmurskih Slovencev. V somoteljskih novinah je ostro ozigosal to brezobzirno izrabljivanje revnih, pomanjkanja trpečih ljudi. To siromašno, delavno ljudstvo je podobno mrljem v grobovih, ko se vrača iz Slavonije. V obrambo živali obstajajo društva, a kje so društva za zaščito ljudi? Dolžnost poklicanih je, da napravijo konec temu izrabljjanju. Toda, ali kdo kaže v tem oziru ukrene? Ce ti izmogzani ljudje ne postanejo socialisti, potem se nam ne treba batiti socializma.

Konec prejšnjega stoletja in v letih do svetovne vojne so se prekmurski Slovenci zelo izseljevali v Severno Ameriko: v Združene države in Kanado. Precej se jih je vrnilo, a mnogo jih je še ostalo tam. Delali so večinoma po tovarnah, a bili so tudi »farmarji«.

Po svetovni vojni so se prekmurški Slovenci selili izven evropskega kontinenta bolj v Južno Ameriko, v Brazilijo in Argentinijo. Bili so to večinoma mladi, neporočeni ljudje; veliko je bilo deklet. Pred kakim devetimi leti se je kar v kratkem času izselilo nad 500 deklet v mesto Monte Video. Vseh Slovencev je zdaj v Braziliji okoli 20.000, od teh je 12% prekmurskih Slovencev. Šli so pa tudi po prevratu v Severno Ameriko, v Združene države manj, bolj v Kanado.

Kot sezoni so začeli nekaj let po prevratu zelo hodi v Nemčijo. Od 1929 pa v Francijo, kamor se hodijo zdaj. V domači državi si isčejo dela, kot poljski delavci pa tudi po mestih. Vsako leto gredo kot sezonski delavci na državno veleposestva v Vojvodini. Iz Kobilja in sosednjih krajev delajo v zimskem času kot tesari v slavonskih in bosanskih gozdovih. Zidari si isčejo zaslужka po mestih, večinoma v slovenskih: v Mariboru in Ljubljani, gredo pa tudi delat v hrvaški in dalmatinska mesta. Dekleta si ravno tako isčejo službe po raznih mestih. Nahajajo se celo v Beogradu, Osijeku in dalje na jugu v Nišu.

Toliko na kratko o zgodovinskem pregledu prekmurskega izseljenstva.

## Dušno pastirske vprašanje.

Razen socijalnega vprašanja je zelo pereče vprašanje dušne oskrbe prekmurskih izseljencev: posebno onih, ki so v Franciji ter sezoncev v Vojvodini. In o tem vprašanju nekaj misli.

Ce pogledamo v preteklost prekmurskega izseljevanja, vidimo, da je bilo v dušnem oziru zanje zelo slabo preskrbljeno. Na najboljsem so še bili v tem oziru prekmurski izseljeni v Severni Ameriki. Deloma zaradi tega, ker so imeli na razpolago slovenske duhovnike, s Kranjskega in Stajerskega, če so bivali v njih bližini; deloma pa, ker je somoteljska cerkevna oblast, pod katero je Slovenska krajina pred prevratom spadala, v dušno pastirskem oziru zanje tudi skrbila. Mimogrede bodi omenjeno, da ima tudi sedaj somoteljska škofija vzorno urejeno dušno skrbstvo za svoje izseljence. že leta 1915 so dobili prekmurski izseljeni v Združenih državah svojega slovenskega duhovnika. Bil je to Horvat Lovrencij, doma iz Gornjega Senika — rabski Slovenec; ni to slučajno, ker je bilo in je še ravno mnogo rabskih Slovencev v Ameriki. Poslan je bil kot »cooperater et curator pro emigrantibus linguae sloveniae in America« (šematizem somoteljske škofije 1914, str. 121). Prekmurski izseljeni bivajo v Združenih državah, kjer jih je okrog 20.000. Že zdaj več v bolj stranjnih skupinah. Imajo svoje lastne slovenske župnije, n. pr. Bethlehem, Pa., Cleveland in Bridgeport. Najmočnejša naselbina prekmurskih Slovencev je v South Bethlehemu v Pensilvaniji. Tu imajo novo cerkev sv. Jožefa. Leta 1935 je obhajala župnija sv. Jožefa dvajsetletnico svojega obstanka. Ta župnija ima tudi lastno osnovno šolo. Na njej poučujejo slovenske šolske sestre. Šolo je postavil vneti župnik o. Klement Veren, rojen 1887 v Suboticu, sedaj franciškanski gvardijan v Suboticu. Zdaj deluje na tej župniji franciškan Egidijs Horvat, doma iz Bogojine. Protestantski izseljeni iz Slovenske krajine izdajajo v Betlehemu zdaj že šestnajsto leto sedaj edino ameriško prekmursko glasilo tehnik »Ameriških Slovenev glas«. Letos 6. aprila je obhajala slovenska evang. občina v Betlehemu dvajsetletnico svojega obstanka. Katoličani v Betlehemu imajo svoj »Dramatski klub Ivana Baša«, ki je povzel ime po župniku in narodnem buditelju v Bogojini († 1931). Dramatski klub uprizarja razne slovenske drame,

Anton Medved:

## Slovenska govorica

Ljubim te, slovenska govorica,  
ljubim bolj kot žuboreči vir,  
bolj kot pesem, ki jo drobna ptica  
poje v jutranji svečani mir.

Ljubim te, slovenska govorica,  
kadar detetu nabiraš v smeh  
rožne ustnice, nedolžna lica,  
kadar vreš iz src prepolnih dveh.

Ljubim te, slovenska govorica,  
kadar te povzdigajo možje,  
sveta narekuje te pravica,  
neustrašeno za dom srce.

Odrevni gibka mi desnica,  
jezik mi prirasti na nebo,  
ako te, slovenska govorica,  
kdaj pred svetom zatajam plašno!

Sladka materina govorica,  
lepa mimo zemskih vseh glasov,  
mojih misli in čutil glasnica,  
tvoj oblij me zadnji blagoslov!

katerih dobiček je namenjen za podporo slovenske cerkve.

Izseljeni iz Slovenske krajine so v Betlehemu v narodnem in kulturnem oziru že najbolj preskrbljeni od vseh prekmurskih izseljencev. Imajo svojo cerkev, šolo in društva. Vse to se jim je lažje preskrbelo, ker so bivali tu v večjem številu in so se pravočasno dobili svojega izseljenskega duhovnika.

Za ostale prekmurske sezonske delavce se je pred prevratom in tudi po njem v dušno pastirskem oziru bolj malo storilo. Žalostno je to, da tudi po prevratu niso dobili sezoncev ne v Nemčiji, ne v Franciji in tudi ne v Vojvodini svojega izseljenskega duhovnika, ko je že takoj znano dejstvo, da se že težko najde v Slovenski krajini hiša, ki ne bi imela v teh letih koga na tujem in je bilo večasih letno sezoncev 6 do 8.000! Veliko se je v tem oziru že zamudilo in se bo dalo težko popraviti. In upoštevati je treba, da je bilo znanoto, kako so bile razmere v dušno pastirskem pogledu med prekmurskimi sezoncev. O sezoncev v Franciji se je n. pr. pisalo že pred šestimi leti, takoj prvo leto po njihovem prihodu v Francijo, »da pretežna večina prekmurskih sezoncev ni poséčala nedeljske božje službe, da o kaki domači medsebojni pobožnosti ne more biti govora«, da je »Prekmurec zelo dostopen za razne obzire in kaže preveč neodločnosti v izvrševanju verskih dolžnosti«, »da se zdi neobhodno potrebno, da se prekmurske delavce zaščiti pred vplivom francoškega verskega indifferentizma, ki ne bo škodoval samo sezoncev, ampak po njih tudi domačemu ljudstvu, med katerega bodo zatrosili versko brezbriznost« (Oglasnik lav. šk. 1930, str. 62). In z javnega mesta se je že v temnejših slikah podajala verska neodpornost prekmurskih Slovencev v tujini. Ali upravičeno ali ne, o tem se tu ne govori. Sicer pa ni dovolj, ugotoviti dejansko stanje; treba je razen tega še nekaj, kar je bistvenega — odpomoči je treba.

## Svojevrstnost prekmurskega izseljenstva.

Deloma je razumljivo, zakaj so prekmurski izseljeni v verskem oziru bolj neodporni kot ostali slovenski. Upoštevati je namreč treba, da je izseljenstvo Slovenske krajine čisto svojevrstno, zelo drugačno od izseljenstva, kot se to navadno razume in kar otežuje dušno pastirske delo med njim.

Ostali slovenski izseljeni so navadno naseljeni v večjih skupinah, n. pr. v Franciji, Hollandiji, Belgiji itd. Imajo svoja društva, za otroke tu in tam celo slovenske učitelje, imajo duhovnike, ki vsaj od časa do časa prihajajo k njim, ce že stalno med njimi ne bivajo. Prekmurski izseljeni so pa, kot delaveci na kmetih, raztreseni skoraj po vsej Franciji. Nikjer ne bivajo v večjem številu skupaj; le po nekaj jih je.

Ostali izseljeni bivajo navadno z vso družino v tujini. Žena živi pri možu in mu po svojih močeh pomaga nositi težko breme tujine. Tako lažje ostanete oba zvesta verskim in naravnim načelom, ki jima jih je domovina vepila v srce. Pri prekmurskih izseljencih je to drugače. Navadno so neporočeni v večinoma dekleta ter fantje težje pridejo v Francijo. Lahko se vživimo v položaj mladega dekleta, ki pride med popolnoma tuje ljudi; osamljena, nihče se dost ne zmeni za njeno dušo. Gre do tudi mladi družinski očetje, ozirna matere. Mož je v Franciji, žena z otroci doma, ali žena gre in mož ostane doma. Kako žalostne posledice to česte rodil, si lahko vsak misli. Družina je razigrana, vzgoja otrok otežčena in zakonska zvestoba velikokrat v nevarnosti, da še kaj hujšega ne pride. Ni težko torej razumeti, zakaj se večkrat zgodi, da tako »hitro prekmurski sezonce v verskem oziru odpove.

## Dosedanja skrb za nje.

Prekmurski izseljenec živi osamljen med tujimi, neznanimi ljudmi posebno v Franciji; bolj v brezverski in mlačni, kot verski in goreči okolici. Zato ni čudno, ce prej odgovor kot bi sicer v urejenih izseljenskih razmerah. In kadar je bil pred svetovno vojno duhovnik in tečnik, ki se je brigal za prekmurske izseljence, tako tudi po prevratu. Res je, kar piše Mohorjev koledar za leto 1935: »Težko poglavje

našega izseljenstva so moški in ženske, ki delajo raztreseni po vsej Franciji. Pribajajo zlasti iz Prekmurja in Medžimurja na sezonsko delo in se zopet vračajo, deloma pa ostajajo bolj stalno v Franciji. Malokdo se meni zanje, malo se o njih ve, le dobro gospod župnik Klekl misli na nje in jim skuša pomagati« (str. 60). Da so ostali prekmurski izseljeni v tujini v tako neurejenih razmerah še toliko zvesti veri in Cerkvi, je to delo g. Klekla in njegovega tiska. G. Klekli, ki je na takoj izreden in svojevrstni način ostal v stikih s prekmurskimi vojaki med svetovno vojno, si je znal pridobiti s svojim tiskom take stike s prekmurskimi izseljenimi, kot jih nima noben slovenski tečnik. Mnogo pism, pisanih s težkimi in žutljavnimi rokami prejme vsako leto ter jih z ljubezno priobčuje v »Novinah« in tako seznanja vso Slovensko krajino s težkim življenjem izseljencev, njihovimi potrebnimi in željami. Kar je za slovenske izseljence Rafael, to in še mnogo več za izseljence Slovenske krajine »Novine« in Marijin liste.

Posebno zadnja leta, ko g. Klekla podpirajo pri delu mlade moči, posveča kat. prekm. tisk precej pažnje svojim domačim izseljenecem. Obširno je poročal o pomenu izseljenice nedelje in izseljenske številke »Novine« ob priliki pretekle izseljenske nedelje je našla med prekmurskimi izseljenici nepricakovani odziv. Kleklov tisk tvori zelo močno vez med njimi in ožjo domovino.

V zadnjem času so se začele zanimati tudi posamezne župnije za svoje izseljence. Lep uspeh takega dela kaže beliinska župnija. Prosvetno društvo je dalo natisniti preteklo leto posebno izseljensko pismo v 300 izvodih ter jih je za izseljensko nedeljo poslalo svoji fari na tujem. Menda prava fara v Sloveniji, ki je poslala svojim izseljencem farno izseljensko pismo (Gl. »Novine« 1935, št. 48). Pisma so poslali starši izseljenec sami. Spoznali so njih pomen in so z veseljem segli po njih. V Odrancih, ki imajo v faru največ izseljencev, so se ljudje kar trgali za nje. Vse to je znatenje, da bi ljudje sami veliko storili za svojce v tujini, le vzpodbude jim je treba dati in pokazati, kako naj pomagajo.

### Klic po izseljenskem duhovniku.

Slovenska krajina se je začela intenzivno zanimati za svoje izseljence. Toda vse to delo doma, posebno potom tiska, še ne zadošča. Izseljene potrebuje svojega duhovnika. Želja papežev je, da se da izseljencev domačih duhovnikov. V svojih raznih okrožnicah podarjujejo njih pomen za izseljence. Ali bodo ostali samo prekmurski sezonski delave v Franciji brez svojega izseljenskega duhovnika? Sami bodo prosijo za njih (gl. njih pisma v »Novinah« 1. 1934) in celo francoski škofje sami prosijo isto, kakor to poroča lavantski škof dr. Ivan Tomažič:

Prekratki sem prejel pismo pomožnega škofa pariške nadškofije, ki v imenu kardinala Verdierja prosi še za enega duhovnika, ki bi prevzel dušno pastirstvo med Slovenci in Hrvati, ki bivajo okoli Pariza in dalje proti jugu. Iz tega se vidi, da že nismo oskrbili vseh naših ljudi v duhovnem oziru. Tudi še ni rešen dušno pastirske problem sezonskih delavcev iz Prekmurja, ki odhajajo leto za letom v Francijo. Da se bo to in marsikaj drugega uredilo, bo potrebno mnogo žrtev, idealizma in gmočnih žrtv (»Slovene« 1935, štev. 27).

Ko gre za zveličanje duš, nam ne sme biti nobena žrtev prevelika in nobena težava neodstranljiva, ampak moramo tudi v bodoče z neznamjanjo ljubezni storiti vse, kar upravičeno od nas pričakujejo naši izseljeni, kot pravi lav. škof (ibid).

Zato Slovenska krajina pričakuje, da bo v doglednem času dobila za svoje izseljence v Franciji izseljenskega duhovnika in da bodo v duhovnem oziru oskrbljeni tudi prekmurski sezonski delave v Vojvodini.

Domačin iz Slov. krajine.

### Dopisnikom »Rafaela«!

Prihodnja številka izide 10. junija. Vse dopise pošljite do 4. junija.

## Izseljencem v vednost!

Kraljevska banska uprava dravske banovine  
Ljubljana.

VI. 16356/1. 28. aprila 1936.  
Carina od pohištva izseljeništa povratnikov.

Konzulatu kraljevine Jugoslavije

Heerlen,

Na tam, na Družbo sv. Rafaela v Ljubljani stavljeno vprašanje, z dne 20. aprila t. l. št. 70, glede carinskih predpisov za pohištvo in za druge predmete repatriiranih izseljencev se konzulatu dostavlja prepis razpisa ministrica finanč. Generalna direkcija carine v Beogradu z dne 17. julija 1920. br. 45477 in navodila, objavljena v uradnem listu pokrajinske vlade v Ljubljani št. 4 iz leta 1924.

Pričelo je tudi obrazec za v razpisu predvideno potrdilo občine novega bivališča v Jugoslaviji.

Na vprašanje glede radio-aparatorov se pojasnjuje, da so isti le tedaj prosti uvozne carine, aka so navedeni v seznamu uvozene pohištva in če je dokazano, da je izseljeniški povratnik radio-aparat rabil tudi že v inozemstvu.

Prošnji za doseglo carine prostega uvoza radio-aparata se mora priložiti potrdilo direkcije pošte, telegrafa in telefona ali kaktega poštnega urada v Jugoslaviji, da je dovoljen uvoz radio-aparata.

Prosti carine so n. pr. tudi šivalni stroji, pilalni stroji, kolesa itd., ali samo v primeru, ako se uvažajo ti predmeti skupaj z ostalim selitvenim pohištvo. Ako se pa take predmete uvaža brez selitvenega pohištva, se pobira od njih predpisana carina.

Po pooblastilu bana načelnik oddelka za socijalno politiko in narodno zdravje:

Dr. Mayer, s. r.

Kraljevska banska uprava dravske banovine,  
Ljubljana.

VI. No. 16356/1. V Ljubljani, dne 28. apr. 1936.  
Carina od pohištva izseljeništa povratnikov.

Družbi sv. Rafaela za varstvo izseljencev  
v Ljubljani.

z ozirom na tankajšnji dopis z dne 24. aprila 1936 št. 847 v vednost.

Po pooblastilu bana načelnik oddelka za socijalno politiko in narodno zdravje:

Dr. Mayer, s. r.

Ministrstvo finanč. kraljevine Jugoslavije,  
generalna direkcija carin, Beograd.

Br. 45.477. 17. julija 1920.

Razpis vsem carinarnicam.

Na podlagi čl. 20. zakona o obči carinski tarifi odrejam, da se svobodni uvoz selitvenih predmetov vrši po sledenih navodilih:

Pod pojmom selitvenih predmetov spada poleg uporabljeni oblike in perila tudi odgovarjajoče število postelj in drugih pritisklin se vsi drugi predmeti, ki odgovarjajo vsakdanjim potrebam izseljenca, ki nosijo vidne znake, da so že rabljeni in ne predstavljajo predmetov trgovine. S temi se lahko okoristijo samo inozemski državljanji kraljevine Jugoslavije, ki so živeli v inozemstvu najmanj dve leti in se vračajo, da ponovno žive v naši kraljevini.

Niso proste carine jestvine, pičače, sirovine, kolikor so podvržene carini, dalje polfabrikati, tkanine, piti druge nepredelane stvari kakor tudi ne novi in očividno še nerabljeni predmeti.

Predmeti iz žlahtnih kovin so podvrženi žigovi taksi.

Carine osvobodi glavna carinarnica z rešitvijo in sanjo na one prošnje, ki bodo vložene, ko bodo selitvene stvari se v carinarnici.

Carinarnice bodo pošiljale te rešitve generalni direktorji carin v odobritev.

Če bi bili priseljeni nezadovoljni s to rešitvijo, se lahko pritožijo zoper njo.

Priseljeni bodo morali prošnji za opristovitev carine priložiti tudi potrdilo občine ali političske oblasti onega kraja, v katerega se mislijo naseliti in v katerem bodo stalno živel.

To potrdilo mora vsebovati:

1. čigav državljan je priseljenec,
2. njegov poklic,

3. koliko članov družine ima.

4. katere predmete in v kaki količini izseljenec seli, kakor tudi katere živali in koliko.

Zivila za delo ali dohodek je prosta carina samo, če mu je bila do sedaj neobhodno potrebna in je označena v potrdilu izseljenske oblasti.

Ce se osebni predmeti ne uvažajo vsi istočasno, lahko priseljene na podlagi naknadne rešitve uživa to olajšavo še za ostale predmete najdalje v roku 50 dn.

Naknadna osvoboditev od davčin na selitvene stvari se bo pozneje dovoljevala. Pošljajte selitveni stvari se vrše na podlagi deklaracije ali pa podrobnejša seznama z ozirom na velikost njihove vrednosti. V deklaraciji se bo označevalo samo: »Uporabljamo pohištvo selitve«. Vse stvari, ki niso vsebovani v omenjenem seznamu, niti niso osvobojene carine z rešitvijo carinarnice in ravno tako stvari, ki so zabeležene za povratek, so dolžni priseljenici prijaviti za carinjenje po tarifi.

Isto postopanje velja za priseljevanje fabrikantov in obrtnikov.

S tem se ukinjajo vse prejšnje naredbe, ki so protivne temu razpisu.

Minister finanč:  
K. Stojanović, s. r.

Da je prepis veran originalu tvrdi:

Po naredbi gen. dir. načelnik:

V. T. Dimitrijević l. r.

Uradni list 4/1924.

Navodila za uporabljajanje razpisa z dne 23. novembra leta 1920, C br. 61.602, s katerim so bili nekateri predmeti oproščeni uvozne carine.

Za uporabljajanje razpisa C br. 61.602 iz l. 1920 se dajo carinarnicam v zvezi z razpisom št. 29 z dne 31. januarja 1923 nastopna navodila:

1. Carinarnice naj prepuščajo v območju, določenem z razpisom št. 64 z dne 27. februarja l. 1923 (Službene Novine št. 55 iz leta 1923) same po svoji pristojnosti in brez predhodnega odobrila te direkcije brez plačila carine predmete, omenjene v razpisu C br. 70.502 z dne 16. decembra 1920 (odločba gospodarsko finančnega komiteja ministrov C br. 63.689 z dne 10. decembra 1920).

Istotako naj carinarnice po svoji pristojnosti uporabljajo olajšave iz točke IV. razpisa C br. 61.602.

2. Opršanje od carine ali uporabljajanje minimalne tarife se vrši na podstavi rešitve carinarnice, in sicer na prošnje, ki jih morajo uvozniki predhodno vročiti carinarnici in ki jim morajo priložiti vse listine (potrdila), določene z razpisom C br. 61.602 iz leta 1920.

3. Za oprostitev od carine vseh ostalih predmetov, navedenih v razpisu C br. 61.602/1920, nadalje strojnih delov, če prihajajo posebe, je treba odslej odobriti te direkcije, in sicer po razpisu št. 29 z dne 31. januarja 1923 in po razpisu C br. 60.533 z dne 20. septembra l. 1921.

Iz pisarne gen. direktorjev carin pri ministrstvu za finance v Beogradu,

dne 31. decembra 1923; C br. 75.950.

Stev. .... Kolek Din 20.—

Uradno potrdilo.

Podpisana občina potrjuje v smislu razpisa Ministrstva finanč. z dne 17. 7. 1920, br. 45.477 in Ur. l. 4 ex 1924.

t. da je gospod ..... stanujoč v ..... kraljevina Jugoslavija, pristojen v ..... in torej jugoslovanski državljan, prispol dne ..... iz ..... let.

2. da je bival v ..... let.

3. da je po svojem poklicu .....

4. da obstoji njegova družina iz .....

5. da je v priloženem seznamu navedena hišna oprava in oblike njegova last, katero prevozi iz svojega bivališča iz ..... v ..... in da je rabil in še rabi hišno opravo in oblike v svojem hišnem gospodarstvu ter da je smatrati te stvari za selilne predmete.

Občinska uprava ..... dne .....

## Še malo o vzhodni Franciji

V zadnji številki našega lista smo obljudili, da bomo nekoliko natančneje prislikali zadevo »Glasa jugoslovenskih izseljenikov«, službenega glasila Saveza jugoslovenskih radnika Kraljevič Andreja, in njegovega dopisnika ter predsednika savezne podružnice v Tucquegnieux, ki je mnenja, da slovenski izseljenici na tujem neželijo in ne potrebujejo svojih posebnih slovenskih izseljenskih duhovnikov in učiteljev.

Po naših zanesljivih ugotovitvah radi verjamemo, da gospod predsednik in dopisnik Vrščaj Lojze ne želi in ne potrebuje ne slovenskega izseljenskega duhovnika in ne slovenskega učitelja. Je namreč oče brez otrok, poročen s Nemko in govoril v svoji družini izključno nemško. Čemu mu bo potem slovenski učitelj? Naročeno ima nemško pisano izdajo kar najbolj protikatoliškega in protiduhovniškega komunističnega dnevnika »L'Humanité«. Zato je razumljivo, da ne želi in ne potrebuje slovenskega duhovnika. Tista, da hodi raje k francoski maši kakor k slovenski, je bosa, saj razume toliko francoski, da mu je treba tolmača, če hoče v gostilni poklicati kaj več kakor »un denu«. O možu bi se dalo zapisati še marsikaj, čemur pravijo Francozi, da je »rigolot«, vendar bodo priznali vsi, ki ga poznajo, da je škoda izgubljati čas in prostor, ker je res popolnoma vseeno, kaj misli o izseljenskih duhovnikih in učiteljih Vrščaj Lojze.

Malo bolj zanimivo je dejstvo, da je Savez jugoslovenskih radnikov izbral za svojega predsednika moža, ki je poročen s Nemko, v čigari hiši se govoril izključno nemško in ima na francoski zemlji naročeno nemško izdajo komunističnega dnevnika »L'Humanité« itd. itd. Kaj Savez jugoslovenskih radnika niti za svoje predsednike nima na razpolago dovolj drugačnih mož? Zdi se, da jih res nima. Vsaj čudno bi bilo, če bi se kaj več pametnih ljudi vpisalo v društvo, ustanovljeno in propagirano na način, kakor je bil ta »Savez«.

Kakor bomo še videli, pa ta Savez vsekakor in celo živo zanima nas in vse izseljence, zanimati pa bi moral tudi naše oblasti, in sicer na drugačen način kakor jih je doslej.

Ce začnemo pri glavi, ker riba najprej pri glavi smrdi, smo že večkrat brali o nekem Antonu Glavniku, »častnem predsedniku, Vodji in Organizatorju Saveza« (prim. z vsemi slovenijskimi napakami vred »Glas«, godina III., No. 7) in ugotovili, da mu je moral svoječasni gospod izseljenski duhovnik in korespondent socijalnega ministrstva v Beogradu, na nujne zahteve iz domovine, neposredno pred ustanovitvijo Saveza zato, ker so bili drugi opomini brez uspešni, zagroziti s sodiščem, če bo še naprej tako nečloveško zancemarjal svojo, takrat v domovini živečo družino, kakor jo je do tedaj, nakar se je Anton Glavnik iz bojazni pred sodiščem in šele na to grožnjo uklonil in obljubil pošiljati svoji stradajoči družini mesečno po 50 frankov. Tudi o tem možu bi mogli poročati še marsikaj drugega, kar pa je našim izseljenecem v vzhodni Franciji še itak znano.

V zadnji številki našega lista smo pisali tudi o velikem pustolovcu in sleparju Tonku Miliču, ki se je doli nekje v republiki Argentini nenadoma predstavil izseljencom za njihovega najbolj debelega in nesobičnega prijatelja, da roval nekaterim društvom — lahko si mislimo, kakšnim — desetisoči dinarjev, ustavnjavljal časopise, ki so začeli točiti cele potoke najbolj integralnega jugoslovenskega nacijonalizma, kar so bili seveda vse samo pripomočki za čim bolj uspešno varanje in goljufanje izseljencev na veliko, tako da se je njegovi naravnai nadarjenosti v razmeroma kratkem času resnično posrečilo ogoljufati tiste, ki so se mu dali prevariti, za mnogo nad sto milijonov dinarjev in sta šele argentinska policija in sodna oblast naredili konec temu »plodonosnemu nacijonalnemu in socijalnemu delu v korist izseljencev«, ko sta posadili moža za zamrežena okna, kjer sta ukrenili, da ga bo treba »zaslugam« primerno, držati polnih 12 let.

Res je, nobenega vrzoka nimamo in zelo neveden in naiven mora biti, kdor bi hotel verjeti, da je Anton Glavnik iz ponižnega in preprostega delavca, ki ga je bilo treba s sodno grožnjo prisiliti, da bo pošiljal svojim strada-

jočim svojcem, ženi in otrokom, skromno meščeno podporico po petdeset frankov, naenkrat postal tako velikodusen in nesobičen javni delavec, iz golega idealizma, samo zato, ker smo — res ne vemo, zakaj tako pogumno govorim v množini — »želeli neodvisnega delavskega vodstva in smo nastopili med delavstvom proti vsem izkorisčevalcem ter ostali neodvisni od vsakogar in nasproti vskomure (Glas III., št. 7) zapustil ponižni Amnéville in se preselil v Metz ter tam v uradnih prostorih jugoslovenskega kraljevskega konzulata brezplačno reševal »vse zadeve socijalnega značaja, tičče se našega delavstva... z izrecno pripombo za svoje člane«, to je za člane Saveza, ki so, sodeč po teh izjavah, edini mogli računati na kako pomoč gospodu jugoslovenskemu konzulu v Metzu in njegovega urada ali gospodu izseljenskega delegata Gruičiča, dočim so bili vsi drugi, to je izseljenstvo v celoti, prepričeni sami sebi — gospod »Voditelj« sam toži, da delavstvo ne mara za — v tujih deželi brez konzularnega varstva klub težkim vsotam, ki jih je jugoslovanska vlada mesec za mesecem nakazovala kraljevskemu konzulatu v Metzu in izseljenskemu delegatu g. Gruičiču za to, da bi pravico in nepristransko štitila vse naše izseljence brez izjem, nikar pa ne za to, da bi prepričala »vse zadeve socijalnega značaja, tičče se našega delavstva«, nekemu Glavniku, ki ga je bilo treba z grožnjo prisiliti, da je obljubil pošiljati svoji stradajoči družini mesečno po 50 frankov.

Da je bil za svoje »delo« odlikovan z visokim državnim odlikovanjem, Antona Glavnika nič ne razbremenuje. Saj je najmanj zelo zanimivo, kar so pisali n. pr. argentinski listi o don Tonku Miliču in jugoslovenskih odlikovanjih, in je bil hkrati z Glavnikom odlikovan in v nepopisno zgražanje francoskih deloda-

jalcev ponovno službeno kar najbolje pripomoreč za vzgojitelja, ki bi v polni meri nadomestil slovenskega izseljenskega duhovnika. Glavnikov tovariš v službenih prostorih kraljevskega konzulata v Metzu, s katerim sta reševala vse zadeve socijalnega značaja ter nastopala proti vsem izkorisčevalcem, gospod, ki je bil poleg drugega malo prej zaradi ogromne poneverbe državnega denarja obsojen na štiri leta težke ječe. Oj ta odlikovanja v vzhodni Franciji! Čudimo se, da zaradi njih gospod predlagatelji, kolikor je nam znano, se niso prisili v disciplinirano preiskavo! Bilo je to pač v časih, ko je bilo očvidno najzajslužnejše in posebnih nagrad vredno delo tretati vse, kar je slovenskega in katoliškega, posebno če je bilo mogoče dobiti za ta posel Slovenca, pri česar izhiri ni bilo treba biti skrofoluzen, kakor tudi ne pri izbiranju načinov.

Jasno je, da bi se tudi s tem Savezom ne bavili, če bi ne bili kompromitirani z njim ljudje, ki jih ne plačujejo kaka zasebna društva ali kake strankarske skupine, marveč skupna državna blagajna zato, da bi bili nepristranski do vseh izseljencev, kar imamo pravico ugotoviti in zahtevati.

Se več! Omenjeni s terorjem in intrigami in neverjetnimi zlorabami uradne oblasti in s pomočjo ljudi več kakor dvomljive moralne vrednosti v našo izseljensko škodo in sramoto v življenje poklicani Savez dobiva od naših oblasti mesečno Din 10.000 podpore, čeprav ni izkazana v nobenem »javnem« računu. Ti računi so tudi sicer taki, da bi res moral imeti dober želodek, kdor naj jih prebavi. Morda bi utegnili zanimati francosko državno nadzorno oblast, saj gre za denar ljudi, ki niso prostovoljno, ampak na razne načine prisiljeni stopiti v to družbo, ki lahkomiselno rayna z njihovim denarjem. Na ta način seveda Savez lahko izdaja in med izseljence brezplačno širi »Glas jugoslovenskih izseljenikov«, listič z neko nemogoč vsebinom, kakor je na primer zgoraj omenjeni »članek« Vrščaj Lojzeta, listič, ki je bil poleg tega ustanovljen in dolgo časa razmnoževan v pisarni kraljevskega konzulata v Metzu, čiglar faktični urednik je še danes veliki propagator Saveza, gospod izseljenski delegat Gruičič, ki — glasom izjav Antonu Glavniku — nikar ne moremo vedeti zakaj sicer sploh živi v Metzu med našimi izseljenci, če Glavnik Anton »vse zadeve socijalnega značaja, tičče se našega delavstva, izpostavlja, posreduje in urejuje... z izrecno pripombo za svoje člane«. To so po našem stvari, ki zanimajo nas, zanimati pa bi morale še marsikoga drugega, na primer gospoda državnega pravnikova, disciplinsko sodišča itd. itd. Zanimive pa so te reči tem bolj, ker ne gre za osamljen slučaj, marveč za sistem, in dobivamo kljub tako ogromnim podporam težke pritožbe tudi o finančnem posluvanju Saveza.

Gospod dr. Bohinjec — saj nam bo oprostil: drugač nekoliko liberalen gospod — je na I. slovenskem izseljenskem kongresu v Ljubljani še pravilno ugotovil: »Mi se moramo sramovati pred zunanjim svetom, da smo med vse izseljence poslati v Francijo samo enega učitelja in še tega na njegov lastni riziko. To je neodpustna kulturna sramota, katero mora bavovina in ministrstvo skušati odstraniti« (poročilo str. 28). Pomislimo ob tej priliki na poljske izseljenske učitelje v Franciji in na njihovo razmerje do poljskih konzulatov in komisariatov! Proti koncu kongresa je ugotovil dr. Bohinjec: »Celo vrsto zelo važnih problemov v zvezi z našim izseljenstvom smo danes tukaj reševali. Vsaka točka naših preiskavanj je ogromne važnosti za nas tu doma in za naše izseljence. Toda v kolikor je meni znan, se naše oblasti z nobenim ne bavijo resno« (str. 91). Sveda se ne, kje bi vzel potem čas za nezakonitosti, kakor smo jih videli v Metzu! Cvetku, ki pozna razmere po raznih naših izseljenskih kolonijah, se nehotje vslilje celo mnenje, da tisti, ki so doslej vodili izseljensko politiko, nimajo nobenega smisla za izseljence in njihove potrebe, nobenega pojma o njihovih potrebah in jim ni mar, kako se našim izseljencem po svetu godi. Naj bi bila vendar hvaležnejša in bolj svojska naloga raznih naših komisarjev in konzulov, kakor da poskrbijo za ustrezače delavne pogoje, kakor jih imajo na primer v Franciji izseljenici kakrsnckoli narodnosti iz-

Justina Jeram, Buenos Aires:

### Slovo

Ljubljeni bratje in druge sestrice, ločitev prišel je žalostni čas. Solza bridkosti nam kaplja na lice, morda zdaj zadnjič si zremo v obraz.

Smo zgodaj spoznali trpljenje življenja, vsa žalostna bila je naša mladost. Le bratska ljubezen je skromno sladila nam pezo življenja, njegovo bridkost.

Ločilo nas bode zdaj morje široko, ločile planjave, visoke gore, a bratska ljubezen bo večno vezala čez širne daljave srce na srce.

Oj zbogom, oj zbogom zdaj bratje, sestrice!

Več sreče nakloni vam dobro nebo! Predaleč odhaja sestrica po svetu in zadnjič Vam stiska rokó za slovo.

Aj, oče predragi, ne plakaj tak silno, saj težje od Tebe, jaz jemljem slovo. Glej, ti si navajen: veliko trpljenja, v letih je prišlo in čez Te prešlo.

Tvoj blagoslov nesla čez morje globoko in v duhu ostala bom vedno s Teboj. Ne boj se za mene, saj vem, da molitev bo Tvoja hodila zveslo za meno.

In zdaj, draga mati, ki zemlja Te krije, To misel, daj, sprejmi v slovo in spomin: Tvojo svetlo podobo bom v srcu nosila, na grobu pa rastel bo moj rožmarin.

## Slovenske večernice na Dunaju

vzemši Jugoslovane, čeprav bi je po našem mnenju nikomur ne bilo lažje mogoče dosegiti, kakor nam. Res se človeku dozvede, da se mnogi izmed tistih, katerim je poverjena skrb za naše izseljence in so v ta namen bogato plačani, trudijo povsem nasprotno za to, kako bi bili naši ljudje na tujem čim bolj brezpravni in čim bolj odvisni, da bi jih mogli tem lažje izrabljati za razne akcije, ki nimajo nobenega stika z izseljenskim vprašanjem ali so celo nasprotno izseljenskim koristim, izkorisťajoč zlasti tudi razne majhne prepričke po kolonijah in običajno pomagajoč do veljave najbolj koruptnemu elementom, dočim se nam vsiljuje misel, da isti ljudje ne samo ne podpirajo resničnega dela v korist izseljencev, marveč ga naravnost hote ovirajo! Pomislimo, kako so bila samo na področju konzulata v Metzu ne samo izključena iz kakršnekoli konzularne pomoči, marveč naravnost šikanirana in samim francoskim delodajalcem uradno očrnila razna naša starja in zaslužna narodna izseljenska društva istočasno, ko je bila proučena Savezna veta zakonita in nezakonita pomoč in državna dotačija za to majhno društvo, o katerem mora sam častni predsednik, Vodja in Organizator, obupno tožiti, da izseljenici zanj tako malo marajo.

Nikakor ni res, da mi kot revna država ne zmremo sredstev za uspešno izseljensko skrb. Nasprotovo je res: naša država je dovolj mislila na izseljence. Če bi bili izseljenski skrbi namenjeni izdatki tudi pravilno uporabljeni, bi bil naš izseljenski problem v glavnem rešen in položaj naših izseljencev po tujih državah vse drugačen, kakor je danes. Pod preuzezo, da gredo za izseljence, so bili v vodo vrzeni ali celo izseljencem v škodo uporabljeni že tako ogromni zneski, da mora človek strmeti. Seveda smo krivi teh razmer tudi izseljenici sami, ker se nismo dovolj pobrigali za to, kar bi nam bilo lahko v korist.

Obžalujemo, da bodo naše današnje ugotovitve nemara tega ali onega zadele v živo. Kljub vsej obzirnosti se nam je vendar zelo potrebno razglatiti današnje izseljenske prilike in pokazati, kakšne so. Kar je gnojnega, je treba iz našega izseljenskega telesa izbrisati, čeprav boli. Zlasti je ena naših važnih in najnih zahtev, da kompetentno oblast vendar že enkrat in čim prej temeljito preišče položaj naših izseljencev v vzhodni Franciji, kjer bo našla poleg zgornjih še celo kopo dejstev, ki je boljje, da jih javno ne omenjam, in likvidira sramoto, ki nam toliko škoduje in nas že tako dolgo smeti pred tujci. Posebno pa nujno zahteva korist naših izseljencev, da socialjni minister g. delegata Grujičica čimprej pokliče iz Metza in poslije na njegovo mesto mož, ki bo reševal vse zadeve socijalnega značaja, tičoče se našega delavstva... z izrecno pripombom, pošteno in za vse enakopravno. Izseljenci.

Kraljevska banska uprava dravske banovine  
Ljubljana.

VI. No. 14.155/I 17. aprila 1956

Gospodu

P. Kazimiru Zakrajšku  
kot predsedniku Družbe sv. Rafaela

Ljubljana.

V Izseljenskem Vestniku Rafael Št. 3 sta na strani 38 in 39 objavljeni članka iz Winterlaga in Limburga, v katerih se reagira na pojasnilo v zadevi prevoza pohištva in oseb naših izseljenskih repatriirancev po jugoslovanskih železnicah.

Ker pripisujeta oba dopisnika krvido kraljevski banski upravi, da se za naše izseljence in njih pohištvo še ni dosegel brezplačni prevoz po jugoslovanskih železnicah, se prizadetim in čitaljem Rafaela pojasa, da je na zadnji predlog kraljevske banske uprave odgovorila Generalna direkcija državnih železnic, da ne more odobriti takega brezplačnega prevoza. Prizadeti naj se torej obrnejo zaradi brezplačnega prevoza po jugoslovanskih železnicah na Generalno direkcijo državnih železnic.

Za bana — pomočnik  
Majeen.

ali veste, rojaki v domovini, da smo imeli v adventnem in postnem času na Dunaju slovenske večernice? Prave slovenske večernice, kakor vi v domovini: s slovensko pridigo, slovenskimi litanijsimi in slovenskim petjem! — Ce vas zanima, berite naslednje!

Na prvem sestanku Slovenskega krožka na Dunaju, v oktobru lastnega leta, sem navzočen Slovencem in Slovankom naznani, da bomo to leto imeli od časa do časa slovenske večernice. Nisem si mislil, da bodo to misel takoj navdušeno sprejeli! Glasno so odobravali in pliskali, mnogi pa so prišli k meni in me veseli vpraševali, kdaj, kje in kako. Najboljši, tudi v domovini dobro znani dunajski slovenski umetniki-glasbeniki so se mi ponudili v pomoč!

Sam še takrat nisem vedel, kje se bomo mogli zbirati k slovenskim večernicam. A močan odmev te misli pri dunajskih Slovencih me je podgladil, da sem kmalu povprašal pri tem in pri onem cerkvenem predstojništvu, ali bi nas sprejeli pod gostoljubno streho. Marsikje so odklonili. Marsikje bi nas bili gotovo sprejeli, pa cerkev ni bila ugodna: ali prevelika ali premajhna ali predaleč od sredine mesta. Slednji sem poprosil še tam, kjer sem najmanj pričakoval; pri očetih kapucinih, ki čuvajo grobničo Habsburžanov. In prav ti so nam dali cerkev, ki je primerno velika, vsem znana in baš v sredini mesta, na razpolago.

Začetkom adventa so dobili dunajski Slovenci vabilo k slovenskim večernicam, ki naj bi bile nekaka duhovna obnova za Slovence na Dunaju. Tudi »Wiener Kirchenblatt« je vabil k udeležbi. Majhen pevski zbor pa je medtem naštudiral par cerkvenih pesmi, da bi z njimi vzbudil v srečih udeležencev gorko čuvstvo domačnosti.

Z upom in strahom sem pričakoval druge adventne nedelje, ko bi se imeli prvič zbrati. Z upom in strahom pravim. Kajti klub dobremu sprejemu večerniške misli v krožku, klub vabilom, ki jih je prejelo okrog 180 našnjencev, sem vedel, da je tudi pri mnogih dunajskih Slovencih verska misel oslabela, pri nekaterih celo ovcenala. Ali up je bil močnejši od strahu: Kapucinska cerkev je bila dobro zasedena. Med navzočimi so bili znani obrazi predstavnikov dunajskoga slovenskega življenja, veljaki, ki kaj pomenijo, pa tudi obličja doslej čisto nepoznanih. Le odokd so se vzel? Ogromen Dunaj jih je dal na svetlo. Tu so bili izobraženi, trgovci, obrtniki, uradniki, delevci, nastavljeni, služkinje; moški in ženske, vsi slooji! Stari, zelo stari, srednjih let in mladi. A malo, malo otrok! — (Slovenci na Dunaju, kje so vaši otroci?)

Pozvonil. In gibčini prsti profesorja Trosta so prilikali iz orgel slovensko melodijo, pevci in pevke so pričarali iz svojih grl stari napev: Bog Oče, ki v nebesih kraljuješ večom. Kakor neviden, čudovit, tajanstven tok je šel skozi srca, skozi telesa, do mozga, do duše: Slovenska pesem v tujem, daljnem velenestu! Koliko misli je poletelo v domovino, dol v lepo Slovenijo, zeleno Štajersko, troimenno Kranjsko, solnečno Goriško in tužno Koroško! Koliko spominov se je vzbudilo na daljno mladost, srečna otroška leta! — In še preden so se prav zavedli, je stal pred njimi duhovnik, jih nagovoril v domači govorici, jih pozdravil v slovenski besedi. In dejal: Slovenci, Slovenke! Povabil sem vas, da vas vprašam, ali je še Bog v vaših slovenskih domovih; ali je še Bog v vaših slovenskih družinah; ali je še Bog v vaših slovenskih srečih? — In je govoril o Bogu in veri. Misel je sledila misli, a vse so se stekale v eno velenisem velikega Slomška: Sveta vera bodi vam luč, materin jezik, bodi vam ključ do prave izobrazbe in omike...

Litanije. Spet so zadeheli slovenski zvoki iz orgel, spet so duše zapele: Najsvetješi, tebe počastimo... In kakor od neznanje sila povabljeni so tudi v cerkvi popovali, ne samo na koru: Slovenska pevska žila je začela biti, slovenska duša je oživila... Blíže Bogu kakor kdaj sicer je prihajalo iz globin: Gospod, usmili se!

Po blagoslovu so pevci zapeli še: Tebe Marija hvalim kot popoldanski odmev jutranjih zornic.

Večernice so minile. Zvečerilo se je. Pred kapucinsko cerkvijo pa so se stvorile gruče:

Stari znanci so se rokovali, se pomenkovali in si pravili vtise večernic. Bilo je, kakor da bi se bila kakšna farna cerkev preselila iz Slovenije na Dunaj. Kakor v domovini, tako so tudi tukaj postali pred cerkvijo in se pogovarjali. Neka gospa je menila, da se ji je zdelo, kakor da je doma pri fari.

K meni pa so prišli ti in oni in pripovedovali, kako že dvajset let niso slišali nič slovenskega, kako jih je vse to do solz ganilo, kako so srečni...

Da, gotovo so bili srečni. Saj je tudi meni glas drhtel, ko sem jih pozdravil. Pa, še grem vsako leto vsaj za nekaj časa v domovino. Ti mnogi pa so na domovino že skoraj pozabili, ker je domovina pozabila na nje. Sedaj pa je pred ujihovimi očmi in ušesi zaživel...

In tako je šlo tri nedelje zaporedoma: z različnim sporedom pesmi, različnim predmetom premišljevanj in deloma tudi z različnim poslušalstvom. Saj sem že tretjo nedeljo moral oznaniti, da je nenadoma umrl Slovenec, ki je bil že dvakrat pri večernic...

Na prošnjo mnogih, zlasti pa na prošnjo slovenskih kostanjarjev smo priredili večernice še na sveti dan, na božič. To je namreč najhujši dan! Na sveti dan namreč noben slovenski kostanjar ne peče kostanjev, v nasprotju z nemškimi, ki so tudi ta dan na ulici. — Slovenskih kostanjarjev je na Dunaju še precej. Večinoma so Ribnčani. — A ne več v kapucinski, ampak v ljubki cerkvi sv. Ane, ne dače od kapucinske, prav tako v sredini mesta. Očetje oblasti so nam vzhledno šli na roko. Cerkev so nam bajno razsvetlili, tako da je svetloba nebes odsevala v naših srečih. Imeli smo pridigo in pete litanijske, po večernicah pa po stari slovenski navadi darovanje — za uboge dunajske Slovence; kajti tudi taki se najdejo med nami. Pevci in pevke so prepevali stare božične pesmi iz prejšnjega stoletja. Njih mili napevi so pač vzbujali v srečih navzočih spomine na domovino in na mladost...

Tako je bilo v božičnem času. Tukrat sem obljubil, da bomo tudi v postnem času nadaljevali z večernicami. In smo! Zadnje tri postne nedelje smo se zopet zbirali v cerkvi sv. Ane, ki se nam je tako prikupila. Čas primerina so bila premišljevanja in pesmi. Premišljevanja o sv. spovedi, sv. obhajilu in o trpljenju Gospodovem so hoteli otujati srca, da se tudi dunajski Slovenec spovedo svojih grehov; vsaj enkrat v letu... Zadnjo, evtno nedeljo, pa smo imeli še križev pot: Vsa cerkev je popovevala stari ljudski napev. Na cvetno nedeljo smo končali tako postno pobožnost.

In kako bo v bodoče? — Poslednjikrat bomo imeli slovenske večernice majnike, kot šmarnice. Pa ne na Dunaju, ampak zunaj mesta, na znancem zgodovinskem, častitljivem Kahlenbergu. Tukrat nameravamo zbrati vse dunajski Slovence in Slovenke k poslednji pobožnosti, kajti kdo ve, kdaj bo zopet prilika za kaj sličnega, kakor so bile letošnje slovenske večernice!

Tak je bil naš malo slovenski misijon na Dunaju. Bilo bi še marsikaj povedati o organizaciji, o težavah, ki jih ni bilo malo, o uspehu večernic, katerega sem vesel iz verskega in narodnognega pogleda. A vse to preidem. Imam samo še eno na srcu: Zahvalo požrtvovalnim pevkam in pevčem, ki so mnogo pripomogli k lepemu uspehu večernic. In profesorju Trostu, ki nam je igral. Potem pa vsem udeležencem! Videle se je, kako smo Slovenec še povezani z vero in cerkvijo: spoznati pa je bilo tudi, da nam je tujina vzela že mnogo naših sinov in hčera, tudi mnogo vernih poneverila. Kajti precej je Slovenec, ki niso nič prišli k slovenskim večernicam.

Sedaj pa se prošnja na domovino: Ne pretrgajte stika s svojimi rojaki v tujini! Vabite jih v domovino! Da vidijo vernost našega ljudstva; da mu narodnostno in versko ostanejo zvesti! Velemost ubija oboje: vernost in narodnost! Kakor izkušnja kaže, se bodo slovenske družine razmeram prililči in po dveh rodovih o Slovencih na Dunaju ne bo več govora. A moj klic je: Slovenci na Dunaju, ostanite verni, ostanite slovenski! Rojaki v domovini, podprtite jih! Gregor Začošnik.

# Kaj delajo naši po svetu

## Rumunija

Cluj. — Leta 1934 sem postala 200 lejev za listič »Rafael«. Kdaj moram zopet poslati? Bojim se, da mi ga več ne pošljete. Zame bi bil to udarec, saj je ta mali list edini glas iz domovine — edina vez. Težko je naše življenje. Moj mož je že dve leti brez zasluga. 9 let je bil direktor v nekem velikemu milinu, razen tega ima 18 letno bančno prakso. Zna perfektno madžarski, nemški, francoski, rumunski in deloma tudi angleški. A vse to nič ne pomaga, ker je izseljene. S tem je vse povedano. Človek si misli, da ima vsak pravico živeti, da smo vsi enaki dediči te zemlje, pa kakor vidim, ni tako. Ali je tam pri vas bolje? Rada bi šla domov. Ljubim Slovenijo med vsemi zemljami tega sveta in vedar ni tam zame grudice, ki bi jo mogla imenovati mojo lastnino. Kam naj grem? Tudi v domovini ostane tuje ubogi človek — samo bogatega imenujejo »dobrodosel«. Zakaj je tako?

Celo zimo sva ležala bolna jaz in moj sedemnajstletni sin, učenec III. višje trgovske šole. Tako so nas našli sv. božični prazniki. Vejico smrečice je položila moja hčerka na mojo posteljo, zunaj pa so doneli glasovi zvonov v sveto noč. Hudo je življenje!

Edina Slovenka sem v Cljuju in mogoče v celi Rumuniji. Zame se ne briga Jugoslavija in večkrat mislim, da me je celo Bog pozabil. Pa če med vsemi Slovenci ni niti enega, ki bi v dobroti name misil, jaz ostanem vedno Slovenka, ki ljubi iz vse duše Slovenijo. Polna domotožja sem, hrepem domov, zraven pa se bojim, da me obisk doma razočara; tu iz dajave je vse tako v lepih barvah — naj mi ostanejo te sanje!

Rada bi čitala slovenske knjige, posebno Iv. Cankarja. Tu jih ni. Takajšnji list je prinesel njegovo crticu »Tri postaje«; seveda v madžarskem jeziku. Zelo me je razveselilo, da ga tudi tuji narod upošteva.

Obračam se s prošnjo do vas: Rada bi zvezela, kje biva gdž. Zora Klavžar, ki je bila l. 1914 učiteljica v Gorici v Ubungsschule. Stanovala je takrat: Via Ponte Isonzo, villa Ilona. Ona je bila hči tedanjega poslanca Klavžarja. Toliko vem o njej. Zelo lepo prosim, če vam je mogoče dobiti njen naslov. Oprostite prosim, da ne vem k komu naj se s to prošnjo obrnem. Pozdravljam vas in vse Slovence vdana

Eume Földes,  
Cluj, Str. Ilie Măcelar 29, Romania.

## Nemčija

### Vsem Slovencem v Nemčiji!

Oba gospoda misjonarja, župnik, predsedniki, župniki in drugi laiki so mi sporočili, da se je velikonočno pastirovanje vršilo tudi letos prav lepo in uspešno.

Vse je bilo dobro pripravljeno. Domača beseda je vplivala na verno in dobro slovensko srce, slovenska melodična pesem je pomagala, božja milost je bila močna in obilna. Kako je lepo in ganljivo, ako se združita slovensko naravno in versko nadnaravno življenje h krasni harmoniji božjega miru in krščanske svobode.

Slovenci, ali ste Gorenje ali Dolenje, ali ste Štajerci ali Prekmurci, ali ste doma iz drugega kraja lepe Jugoslavije, ostanite kot bratje in sestre v medsebojni krščanski ljubezni in zvesti svojem Bogu in svoji sveti veri.

Vsek od Vas, ki je krščen in birmam, naj se zaveda, da je član mističnega telesa Kristusovega, svete katoliške cerkve in zato poklican, z božjo milostjo v zvezi s svojim Odrešenikom delati in se truditi za svojo zemeljsko in nebeško srečo in obenem za blagor in zvečanje drugih.

Božja mati Marija, kateri je slovenski narod tako naklonjen in vdan, bodi tudi izseljencem zaščitница in zavetnica.

Prav lepa hvala obema misjonarjem: preč. gg. Josipu Premroyu in Janku Žagar-Sanavalu, in vsem laikom, ki so v apostolskem duhu pravili svieti misijon!

Bog plačaj!

Tensunder,

konzistor, svetnik lavantske in ljubljanske škofije.

### Vsem izseljencem, vrnivšim se iz Nemčije!

Z ozirom na mnogoštivelne prošnje bivših izseljencev-rudarjev v Nemčiji za izposlovanje rudarskih pokojnin in rent po takojšnjem izseljenskem poslaništvu daje se vsem prizadetim naslednje na znanje:

Pravice iz bivšega zavarovanja pri nemških rudarskih blagajnah si je ohranil samo oni, ki je po svojem izstopu iz aktivnega članstva pri rudarski pokojninski blagajni (Knappschaft-u) v isto vedno v teku enega leta plačati predpisani prostovoljni prispevek za ohranitev svojih pravic! Ker se je tega načina za ohranitev pravice na rento iz najrazličnejših razlogov (n. pr. nemške povojne inflacije, splošne brezbrinosti v časih dobrega zasluka, pozneje pa zaradi brezposelnosti itd.) poslužilo zelo malo število prizadetih, je socialna konvencija med

da so naši rudarji izgubili po več mesecih rente iz Nemčije samo zaradi tega, ker so čakali s predlogom do stvarno izvršene upokojitve v domovini, ali celo še dalje. Kateri dokumenti so za upokojitev v Nemčiji potrebni, je mogoče izvedeti pri najbližji bratovski skladnici, pri nemški pokojninski blagajni sami, ali pri podpisanim uradu. Onim, ki so svoječasno iz nemških rudnikov odšli v svetovno vojno, se čas vojaškega službovanja v vojni pristeva v rudarsko službeno dobo. V dokaz vojaške službe je predložiti uradno potrdilo naših vojnih oblasti. To potrdilo mora biti izstavljen na podlagi podatkov iz vojaških arhivov; potrdila, izstavljenja na osnovi izjave zapriseženih prič, nemške rudarske blagajne skoraj vedno osporavajo.

Tako zvane starostne rente (reichsgesetzliche Renten) Nemčija ne plačuje v Jugoslaviju, razen v slučaju, da je bil koristnik iz Nemčije oblastveno izgnan, t. j. da živi prisiljeno izven Nemčije.

Izplačilo nezgodne rente se ustavi, kadar pada nesposobnost za delo, izvirajoča iz postedic nezgodne pod 20%.

Nezgodne rente so povsem davka proste, one iz rudarsko-pokojninskega zavarovanja pa so oproščene nemških davkov do letnega iznova RM 1.025.—

Prijemalcem rent morajo vsako spremembu bivališča nemudoma prijeti nemški blagajni, od katere prejemajo denar, ker jim sicer zapade renta za ves čas, v katerem je bil upravičenec naslov pokojninski blagajni neznan.

### Izseljeniško izaslaništvo v Düsseldorf.

**Herne-Holthausen.** — V predzadnji številki Rafaela smo čitali dopis »Iz Francije odhajaš«. Res brida žalost nas prešine, ko se spomnimo domovine, ki se ni v vseh letih prav nič spomnila oziroma pobrigala za svoje krvne brate v tujini. In se danes, ko ji že vrača tujina izčrpane trpine kot berače nazaj, se še ne pobriga za te reveže, da bi se jim vsaj dovolila brezplačna vožnja za pohištvo itd. po domači železnici.

Ako pa čitamo v jugoslovanskih časnikih, kakšna revščina se dogaja v naši domovini, posebno pa še v rudarskih revirjih, tedaj smo pač prav zadovoljni z našim položajem v tujini, da nam vsaj še ni bilo treba do sedaj stradati in da nas nemške oblasti ne nadlegujejo v drugem, nego da moramo imeti nas potni list in tako zvani Befreiungsschein v redu. V zadavi potnih listov imamo največ težav z našimi oblastmi, kajti taksa za brezposelne je sicer prosta, in tudi za rudarje, ki dohivajo pokojnino izpod 70 Rm, ali žalibog je mašo takšnih upokojenih rudarjev, ki imajo nekaj čez 70 Rm. Na tiste pa, ki imajo tri ali štiri družinske člane za preživljati, ali pa je samec, se ne ozira. Plaćati mora takso RM 3.75, za prošnjo 40 pf in za poštnino 60 pf, skupaj RM 4.75, kar pa je za družinskega očeta mnogo.

V tem oziru so se že razna društva obrnila na naše oblasti, da naj bi se taksa znižala in naj bi se da tudi tistim zastonj, ki imajo preko 70 do 80 Rm pokojnino. Nadalje naj bi se da čez 60 let starim, ki imajo malo pokojnino, trajni potni list, ker pri teh ni upati, da bi se jim pokojnina zvišala. Istotako naj bi se čez 50 let starim, ki imajo skromno pokojnino ali pa so brezposelni, podaljšal potni list vsaj za dve do tri leta, kajti čez 50 let starim tudi pokojnino ne bodo zvišali, in da bi se jih sprejelo v delo tudi ni upati, ker je mladih delovnih moči dovolj na razpolago.

Zakaj pa češki ali avstrijski konzul podaljšata za pet let: samo mi moramo vsako leto pošiljati in plačevati poštnino, kar je samo v korist pošte in naša oblast nima nobenega haska od tega.

V kulturnem delovanju je istotako. V Holt hausenu smo imeli pevsko društvo »Planinska roža«, ki pa je moralo zaradi brezposelnosti ukiniti delovanje, ker nam ni bilo mogoče plačevati pevovodje. Seveda imamo tudi takšne može, ki bi bili zmožni nastopiti kot pevovodja. Da bi pa hodili oziroma se vozili po dve ure daleč k nam, nas v petju vadili brez vsake plače, tega ne moremo zahtevati. Nam pa tudi ni mogoče plačevati, ker smo vsi brezposelni. V Rafaelus se je tudi pisalo, da dobimo učitelja. Mislimo pa, da bo ostalo vse samo na papirju. Ako bi prišel učitelj in bi obenem prevzel tudi mesto pevovodje, bi ne bilo na-

pačno. Da bi hodil otroke poučevat, bo bolj težljivo, ker smo preveč raztreseni po kolonijah, in tudi ne bi mogel veliko rešiti. Naši otroci so po večini že vsi poročeni in imajo že sami otroke, ki že hodijo v šolo. Ker pa že naši otroci ne razumejo mnogo materinega jezika, kakor pa naj potem učijo sv. jo deco, kajti kar se Janežek ni naučil, tudi Janez ne zna. Da bi pa učitelj sam vse opravil v Porurju in Porenju, tega niti misliti ni.

**Recklinghausen-Suderwich.** — Zelo smo se veselili letosnjih velikonočnih praznikov, toda hitro, da veliko prechitro so nam minili. Že sami velikonočni prazniki so za ves krščanski svet velikega pomena. Vsak pošten kristjan se teh praznikov prav iz sreca veseli. Vsi narodi jih obhajajo. Priznati pa moramo, da smo jih mi Slovenec tukaj v Nemčiji letos nad vse večičastno obhajali. Saj sta bila od prevzetišenega gosp. nadškofa ljubljanskega poslana k nam dva prečastita gospoda, ki sta nam prinesla in sporočila pozdrave prevzetišenega gosp. nadškofa, kakor tudi nadpastirski blagoslov. Obenem pa sta nam preč. gg. prinesla duhovnega krepčila za naše duše. Prinesla sta nam nadaljnje pozdrave gospoda patra Zakrajška in Rafaelove družbe.

Tukaj pri nas v Suderwichu, kjer nas je ob tej prilici obiskal preč. gosp. profesor Zagari pač ta obisk vse prehitro minil. Skoraj da bi sami sebi ne mogli verjeti, a vendar je tako.

Spomini pa in vse, kar je preč. gosp. profesor v naših sreih zapustil, so večni in le prav malo vreden bi bil tisti, ki bi mu ti spomini ne bili trajni.

Gospod profesor, ki nam je prinesel pozdrave, blagoslov in hrane za naše duše, nam je obenem v svojih pridigah dajal bodrila in navodila tudi za naše vsakdanje življenja. S tem pa je preč. gosp. profesor marsikoma zopet omčhal kaumenito srce ter ga povedel zopet na pravo pot krščanskega življenja. In kakor smo že zgoraj omenili, nas je ta gospod zares prehitro zapustil. Ko bi se nahajjal on vsaj nekaj mesecev med nami, bi se potem tukaj pri Sloveneih marsik spremeno, posebno pri onih, ki so že zdavnaj zapustili cerkev in izgubili vero v Boga.

S svojimi jedrnatimi, v dno duše segajočimi besedami nas je tako ganal, da ga ne bomo mogli pozabiti v naših sreih in želeti bi, da nas v doglednem času zopet obišče. Največja naša želja pa je, da bi preč. gosp. profesor ostal potem dalj časa, če že ne za stalno pri nas.

Iz vsega sreca smo veseli, da smo mogli v svojem materinem jeziku izpolniti velikonočne dolžnosti in radi bi to v kratkem ponovili, samo če bi nam bila naša mila domovina toliko naklonjena, da bi nam v doglednem času poslala zopet vsaj enega tako nepristranskega in vrlega dušnega pastirja.

Seveda imamo tudi tukaj dobre nemške duhovnike, ki nam gredo po nekaterih krajih prav po očetovsko na roko. Toda solze nam zaigrajo v očeh, ako se snidemo z duhovnikom, bratom, ki poza naša srca in naše misli ravno tako, kakor mati poza sreca in misli svojih otrok. Torej treba je, da nas domovina v tem pogledu popolnoma ne zapusti in da nam pošlje stalnih duhovnikov, ker le tedaj je upati, da se zopet Slovenci povrnejo na pravotu življenja in pada se nam izseljencem na ta način ohrani spomin na naše milo domovino in materin jezik. Sleduje še posebno velja za našo mladino, ki tone v tem neskončnem tujem morju.

Prevzetišenemu gospodu nadškofu, patru Zakrajšku kakor tudi Rafaelovi družbi pa se za njihove pozdrave in voščila tem potom srčno zahvaljujemo ter prosimo, da blagovolijo tudi oni sprejeti naše najprisrenejše pozdrave. Preč. gosp. prof. Zagariju pa želimo še prav mnogo zdravih let življenja ter prav obilo uspeha v svojem trudapoplenu in prevzetišenem poklicu!

**Avg. Korošec, tajnik.**

**Moers-Meerbeck.** 9. februarja nas je zapustil Les Jožef, star 72 let. Bil je zvest član društva sv. Barbare od ustanovitve. Na pot iz domovine v tujino si je vzel s seboj red sv. Frančiška, katerega član je bil do smrti. Rad je prebiral slovenske nabožne knjige in čopispe; bil je naročnik Slovenskega Gospodarja in Rafaela. Pogreba so se poleg slovenskih društev udeležila tudi nemška katoliška društva. Da je bil priljubljen v društvu, so pokazali naši člani, ker so bili polnoštevilno udeleženi. Spavaj mirno, naš dragi tovarisi! Naj Ti bo tuja zemlja

lahka! Ostal boš v trajnem spominu pri nas takoj, okraj groba pa veselo svidente.

**Osterfeld-Heide.** — Daleč po svetu potuje, dragi Rafael, in prinašaš poučne novice, vesele, kakor tudi žalostne.

In tudi mi v Osterfeldu poročamo o beli ženi, ki nam je vzela zvesto članico bratovščine sv. Rožnega vence, Marijo Ogorevc; bila je od leta 1920 do sedaj pridna in zvesta svojemu društvu, kakor tudi sveti katoliški cerkvi. Dne 17. marea smo jo pokopali po dolgi mučni bolezni, večkrat prevideno s svetimi zakramenti. Rojena je bila 9. novembra 1870 v Prevorju pri Pilštanju. Omožila se je leta 1904 v Osterfeldu v Nemčiji. Njen pogreb je pokazal, kako je bila spoštovana. Pri pogrebu se jih je veliko udeležilo, kakor tudi Društvo sv. Barbare in Roženvenška bratovščina z lastavami. Udeležili so se tudi nemški sosedje z lepim vencem.

Naj ji bo lahka tuja zemlja! Naj v miru počiva! Njenim žalujočim naše srčno sožalje!

**Dortmund-Eving.** — Slovensko društvo sv. Barbare v Evingu se prisrečno zahvaljuje prevzetišenemu ljubljanskemu nadškofu g. dr. G. Rožmanu, ker nam je poslal slovenskega duhovnika č. g. Josipa Premrova, ker smo mogli opraviti v materinem jeziku svojo velikonočno dolžnost. Pristopili smo v lepem številu k mizi Gospodovi. Zahvaljujemo se tudi nemškemu vikarju g. Tensundermu, ki nam je vse tako lepo ureidel in k nam poslal gospoda Premrova. Bog maj bo plačnik! Še enkrat: zahvala vsem skupaj!

**Gladbeck.** — Zopet se moramo oglasti v našem ljubljenu listu »Rafaelus«. Ker smo imeli v nedeljo, dne 15. marca, v našem društvu sv. Barbare zelo zanimiv shod, priporočam vsem katoliškim slovenskim društvom v Westfaliji, da si ta članek natančno ogledajo. Pridobili smo namreč 8 dni pred mesečnim shodom teden agitacije novih članov. Kakor po navadi, smo imeli službo božjo popoldne ob pol 5. uri v farni cerkvi sv. Lamberta s pridigo in molitev križevega pota. Po službi božji smo se zbrali v društvenci dvorani. Predsednik g. Dobravec je otvoril zborovanje s srčnim pozdravom na vse navzoče, posebno pa č. gosp. duhovnemu vodji kon. svetniku Tensundermu. Nato je v kratkem naznani, kako lepo delo je končal naš odbor v preteklem tednu. Pridobili smo agitacijo, ki je društu prinesla 20 novih članov in 9 častnih članov. Po citanju zapisnika je preč. g. Tensundera v lepem govoru pozdravil nove člane, poddarjal je, da rojaki še vedno radi prihajajo v katoliško slovensko društvo ter s tem dokazuje, da so še vedno krščanski. Zelo ga tudi veseli, ker vidi med novimi člani tudi obraze, katere pozna še iz prejšnjih časov. Zahvalil se je odbornikom za skrbno društveno delovanje v čast Bogu in narodu. Tako agitacijo moramo še večkrat ponoviti, da postanemo zopet močni, kakor nekdaj.

Predsednik je podčrtal besede našega duhovnega voditelja. Povedal je, kako smo bili nekdaj v društvu močni. Politika med nami izseljenci je prepad našega naroda, zato kliče vsem, ki so se pustili zapeljati od materialistov: pridite nazaj v cerkev, k Bogu. V katoliškem društvu se uči krščanstvo, kakor ljubezen do svojega naroda. Pevski zbor je zapel novim članom v pozdrav lepo pesem: Bog živi Vas. Med pesmijo sta preč. g. vodja Tensunder in predsednik pozdravila osebno nove člane ter želela vsem dobrodošlico v našem društvu. Novi član Andrej Hafner se je nato v imenu vseh novih članov najprisrečnejše zahvalil za lep pozdrav in sprejem v društvu. Poudarjal je, da smo Slovenec lahko ponosni na tak društvo, kakor je katoliško slovensko društvo sv. Barbare v Gladbecku. Tu se vidi, kako rojaki složno delajo v čast Bogu in narodu. Podčrtal je še skrbno delovanje našega duhovnega voditelja preč. g. Tensundera. Ponosni smo lahko, da imamo takega gospoda v naši sredini. Vsa čast in hvala njemu. (Sedaj pa apeliramo na vse predsednike katoliških slovenskih društev v Westfaliji, katerim ne ugaja taka agitacija! Ali ni to koristno za naša društva, sluga in edinstvo? Napravite tudi vi tako agitacijo, da bo naš slovenski narod v tujini zopet ozdravil vsake politike in da bomo stali pred vso slovensko in jugoslovansko javnostjo, kakor smo nekdaj.)

Ker je naš dolgoletni blagajnik Josip Kranjan na glavnem občnem zboru zaradi bolezni

oddal in odstopil svoje odgovorno mesto, mu je odbor društva priedel lepo počastitev. Preč. g. Tensunder je v imenu društva podčrtal skrbno in koristno delo dolgoletnega blagajnika v varstvo blagajne. Prisrečno se mu je zahvalil za njegovo delo v korist društva. Naznani mu je, da je odbor sklenil imenovati ga v zahvalo za častnega odbornika, nakar mu je dekljica Hanica Kostajnovec izrekla lepo deklamacijo in izročila spominsko diplomo. Nato so mu čestitali vsi odborniki. V ganjenih besedah se je tovarisi Kravanja zahvalil za to počastitev.

Bratovščina rožnega venca je imela volitev novega odbora. Skoraj soglasno je bil izvoljen stari odbor. Predsednica gospa Gorše se je lepo zahvalila za zaupanje ter obljubila bratovščini zvestob.

Lep govor sta še imela tovarisa Urh Jernej in Resnik Franc o požrtvovanem delu našega ljuljenega duhovnega voditelja preč. g. Tensundera. Koliko lepega, skrbnega in koristnega dela je izvršil v teku 24 let, odkar biva med nami; posebno pa v vojnom času. Tega ni mogoče popisati. Kakor se siši, se mu mečjo polena pod noge in se zanicuje ta dobrski. Ako pomislimo, da njega ne bi bilo med nami, bi ne imeli nobenega dobrega izseljencev in državljanov več tukaj. Kje pa so bili poprej tisti narodnjaki, ki se danes tako upoštevajo, ko se je brigal že zdavnaj za naše rojake izseljencev naš preč. g. duhovnega vodja. Zadnji čas je, da tu zagrabi vmes naše izseljensko društvo Rafael s pomočjo države, da pridobimo zopet red in mir v naši katoliški izseljenski koloniji. Predsednik je še podčrtal nekaj resničnega, nakar je ta zanimivi shod zaključil.

**Castrop-Rauel.** — Tukajšnje katoliško društvo je priedelo dne 22. marca zborovanje, katerega so se udeležila tudi društva iz Dortmund-Ewinga, Holthausena in Suderwicha. Odbor je poskrbel za prav obširen spored, na katerem so bile: pesmi, deklamacije in tudi več govorov. Ko so gostje zasedli svoje prostore, so nastopile tri dekllice in jih pozdravile. Potem so pevci domačega pevskega zbora pod vodstvom prav agilnega pevovodje g. Alojzija Jezernika zapeli »Lepa naša domovina«.

Nato sta dva fantka tako lepo deklamirala, da je skoraj vsem navzočim izvabilo solze v očeh. Pevci so nam zapeli »Po jezeru«, nakar je hči gospoda predsednika deklamirala pomen naše trobojnice, pevci pa so še zapeli pesem »Mili kraje.«

Prešli smo potem na točko splošne razprave in je gospod predsednik Borišek prav z galjivimi besedami pojasnil pomen zborovanja. Poddarjal je, v kakšnih razmerah in težavah živimo zaradi nezgodnih razmer v koloniji.

Nastopilo je še več govornikov, ki so brez izjeme naglašali in zahtevali, da kraljevski konzulat poskrbi za to, da se prvi predsednik Jugoslovanske delavske in podporne zveze, Bolha, ki je obenem državni namestec, nemudoma odstrani iz kolonije, ker tako dolgo, dokler bo on tu med rojaki gospodari, ni sploh misliti ne iskreno in plodno delo med izseljenci. Ta predlog so navzoči z velikim navdušenjem in odobravanjem prav prisrečno pozdravljali.

Nadalje je bil stavljen predlog, da bi domovina s tem denarjem, s katerim plačuje tega človeka, bolje služila izseljencem, ako bi se ta denar porabil v svrhu prosvete med izseljenci, kar bi jim kakor, tudi domovini več koristilo nego tako. Ta gospod razpolaga z veliko denarjem in ako on od tega komu kakšne marke podpore da, se s tem dela med izseljenci velika nezadovoljnost, kajti to je pristransko postopanje napram izseljencem. Ako naši zastopniki in z njimi naša domovina, kakor tudi drugi medrodajni činitelji zares imajo smisel in ljubezen do nas izseljencev, kakor imajo slednji do teh, potem je treba, da naš predlog, ki je nad vse upravičen, najde pravo razumevanje ter da ne bo ostal zopet v kakšnem predalu. Upamo, da se bo naš predlog pri merodajnih oblastih in činiteljih vendar enkrat upošteval, kar bi dalo in prineslo vsem izseljencem brez izjeme enake pravice. Do sedaj smo bili še vedno dvojne vrste in ne vse enakovredni državljanji Jugoslavije.

Gospodu generalnemu konzulu ni bil ta naš predlog posebno všeč.

Pri tem je čas hitro potekel in gostje so se začeli poslavljati od nas.

## Holandija

**Obvestilo!** — V domovino potuječim se priporočam za shrambo prtljage: Jozef Češek, skladučnik pri »Figovec«, Ljubljana, Tyrševa cesta štev. 13.

**Brunssum.** — Srebrno poroko sta obhajala v krogu svoje družine in prijateljev zakonca Šilih Franc in Jožefa. Vrnila jubilanta čestitamo tudi mi in jima želimo še mnogo srečnih let.

Po srečnem 5letnem zakonu se je rodil dne 7. februarja zakoncem Ferdinandu in Karolini Hudolez zdrav sinček v njihovo veliko veselje. Čestitamo.

**Predsednik društva sv. Barbare v Brunssumu in Heerlerheide.** Lepo uspeло kulturno prireditve materinskega dne so priredila skupno društvo sv. Barbare v Heerlerheide, Brunssumu in Hoensbroku, in sicer v nedeljo 8. marca v Heerlerheide. Najprvo smo imeli slovenske večernice v Nieuw-Einde ob 4. uri. Po večernicah pa smo odšli v društveno dvorano v Vasilienbosch, kjer se je vrnila posvetna proslava materinskega dne. Program je bil pester in lep. Predsednik zvezce Štrucelj M. je z lepim nagovorom otvoril materinski dan. Potem je stopala naša mladina na oder z nežnimi deklamacijami, in sicer fantje Drenovec Fr. Štrucelj Ivan in gospodinčica Kužnik Anica, Šilih Marija, Kužnik Kristina in Zaje Danica. Prav prisrčen vtis je napravil na vse tudi lep nastop dekliškega krožka iz Heerlerheide v Brunssumu pod vodstvom gdč. Kužnikove iz Brunssuma, ki so zapele pesmi »Zabučale gorec v >Gor čez jezero< in so nastopile v narodnih nošah.

Pa tudi mešan pevski zbor iz Heerlerheide je s svojimi pevskimi točkami priporočal k čim lepšemu uspehu to proslave. Zapet je pesmi »Hlišica očetova«, »Večernica« in »Škrjanček«. Čravno so tukaj navajeni večkrat slišati na naših prireditvah slovensko petje, vendar nas zmiraj do sreca gane, ko slišimo v tujini milo slovensko petje. Zato se tudi dekliškemu krožku in pevskemu zboru iz Heerlerheide zahvaljujemo za lepo uspele pevske točke.

Do sreca segajoč govor o skromni slovenski materi je imel č. pater Hugolin Prah. Orisal nam je slovensko mater, njeno delo v družini, skrb v trpljenje pri vzgoji slovenskih otrok. Da res slovenska mati, tako je dejal, ti si kot sveča, ki daje svetlubo drugim, sama pa izgoreva, dokler ne ugasne. Kakor daje sveča svetlubo, tako ti daješ ljubezen svoji družini, dokler se ti ne odpre mrzel grob in ne leže mrtvo, trdno truplo vanj. In kje dobiva slovenska mati svojo heroično moč; ali ne iz svoje globoke krščanske in verne duše in sreca. Da, kamor pogledamo danes po svetu, povsod zapazimo, da samo krščanske matere, ki se držijo krščanskih načel, držijo dandanes družino na dobrem potu. Zato je tudi hvalevredno, kakor tudi naša dolžnost, da tudi mi na primeren način proslavimo materinski dan vsako leto, saj se imamo krščanskim slovenskim materam zahvaliti, da nas drugi narodi poznavajo kot »slovenski narod je Marijin narod«.

Naš pater Theotim nam je tudi nekaj lepih opominov povedal. Rekel je med drugim, da naj posebno radi obiskujemo tudi v bodoče slovenske službe božje.

Potem nam je pa pater Hugolin Prah predvajal še nekaj zanimivih filmov, tako da nam je večer hitro minil in bilo je že okrog 9. ure, ko smo se razhajali z najlepšimi spominimi na proslavo. Udeležba je bila lepa tako iz Heerlerheide, kot iz Hoensbroka, prav veliko jih je pa prišlo iz Brunssuma.

Z stroške proslave sta pa prodajala zvezni tajnik Selic in predsednik Dobovišek iz Brunssuma lepe spominske kartice, katere original sta narisala slovenska fanta F. in M. Kužnik iz Brunssuma, ki sta darovala te karte v prodajo za kvilje stroškov in se jima tudi iskreno zahvaljujemo.

Velikonočna procesija. Tudi letos smo Slovenci v Holandiji kljub krizi obhajali Veliko noč prav na lep in čisto slovenski način. Več ko 6 avtobusov in avtotaksijev je pripeljalo naše rojake iz limburškega premogovnega revirja na veliko nedeljo zjutraj ob pol 5. uri v Heerlerheide, kjer smo napolnili veliko župno cerkev. Ko se je odpela veličastna aleluja, smo

se uvrstili v dolgo procesijo, naprej križ, nato neša mladina, dečki in deklice, gibanja iz Brunssuma, dolga vrsta mož in fantov, vmes društvene zastave sv. Barbare iz Heerlenja, Brunssuma, Lutterade, Spekholzerheide in Hoensbrocka, zatem mešan pevski zbor naših društev pod vodstvom patra Theotima in sledili so naši društveni predsedniki z gorečimi svečani pred Naјsvetejšim, katero je nesel pater Hugolin Prah iz Belgije. Dolga vrsta naših žen in deklet je tvorila konec procesije. Niti predstavljalj si nismo, da bomo imeli tako veliko udeležbo pri procesiji. Saj je bila skoro še enkrat večja od lanske in to klub temu, da jih je že mnogo odšlo preteklo leto zaradi redkejči na rudnikih nazaj v domovino.

Veličasten je bil pogled na procesijo, ko se je pomikala nazaj v cerkev, ki stoji na malem gričku.

In potem prekrasno petje združenih pevskih zborov v cerkvi. Kako globoko v sreč in dušo so segale lepe melodije naših slovenskih velikonočnih pesmi.

Tudi pridiga patra Hugolina nam je šla do sreca. Najlepši in najveličastnejši prizor se nam je pa nudil, ko se je takoj po povzdigovanju dvignila skoro sv. cerkev in se lepo v redu pomikala proti glavnemu oltarju, kjer sta pater Hugolin in še en holandski duhovnik delila sv. obhajilo. Zares blagoslovjeni prazniki!

Po končani službi božji smo si pred cerkvijo še vožčili vesele praznike, nato pa posedli v avtobuse in taksiji, ki so nas odpeljali v naše naselbine nazaj proti Lutterade, Hoensbrocku, Brunssumu, Waubachu, Cvehremontu, Evgheslovenu in Spekholzerheide. Oni iz Heerlerheide, Heerlen in bližnjih naseljih so pa odšli pre, mnogi tudi na kolesih domov, kjer so nas že čakali velikonočni pirlki, katere nam je pater Theotim na veliko soboto blagoslovil.

Našim društviom sv. Barbare pa zahvala za lepo organizirano delo, ki nam omogočijo, da naši Slovenci tako lepo skupaj pridejo. Vemo, da to stane mnogo truda, ampak zavest, da delamo za dobrobit naših izseljencev, nam daje oporo, pa ne samo posameznikom, vsem, prav vsem, ki se udeležujejo tako lepih skupnih proslav; saj se vračamo zadovoljni in z novimi upi in močmi v vsakdanje življene težav in križev.

**Brunssum.** — Kriza neusmiljeno sekala rane med naša društva. Zopet smo izgubili nekaj zvestih društvenikov. Začetkom aprila so se vrnili v domovino večletni blagajnik društva sv. Barbare Kupnik J. ter društvenika Šalej in Gricek, katerega kot dobrega pevca pogresamo. Vsi trije so imeli družine. Društvo jih bo ohranilo v častnem spominu, vračajočim se pa želimo, da bi jim tudi domovina nudiла kmalu delo in kruh. Za blagajnika smo pa dobili našega vrlega in marljivega društvenega delavca Fr. Pučnika.

**Brunssum.** — Mednarodni večer pesja in plesov raznih narodnosti, ki so zaposleni v rudnikih v Limburgu, se je vrnil v Brunssumu v dvorani Units v nedeljo, dne 26. aprila večer. Kljub zelo slabemu vremenu je večer lepo uspel. Navzoči so bili med drugimi župan iz Brunssuma in višji uradniki državnih rudnikov, kot inženjerji i. dr.

Pa recite, da se Slovenci ne pobrigamo za naše dobro ime v tujini. Zaduži smo peli v radio in sedaj smo nastopili pa še z obširnejšim sporedom v Brunssumu. Slovenska pesem ugaja zelo, pa zakaj bi tudi ne, saj imamo vendar tako lepe melodije, in pater Theotim tudi zmirjal preskrbi, da nas kam popelje, da spoznavajo Holandci vse lepe lastnosti slovenskega naroda. Tokrat smo nastopili s pestrim sporedom. Dekliški krožek, ki ga urejujemo gospodinčni Kužnikova in Zajčeva, je pod vodstvom gdč. Zaje Slavice zapel lepe slovenske pesmi in pozneje nastopil s kolo-plesom. Mešan pevski zbor iz Heerlerheide je pa zapel pod vodstvom gosp. J. Majerja pesmi: »En hribček bom kupil« in »Pesem o spomladis«. Nekaj pesmi so zapeli s spremljevanjem kitare in citre. Fr. Selic iz Hoensbrocka je pa zapel: »Jaz pa pojdem na Gorenjsko in se sam spremljam s kitaro, gosp. Šular iz Heerlerheide pa je zraven igral na citre. Ta nastop je napravil zelo lep vtis na občinstvo. Mešan zbor društva sv. Barbare iz Brunssuma je pa zapel pesmi: »Zadovoljnosc

in »Tebi naj se glasi« ter s tem lepim petjem pripomogel k lepemu uspehu naših Slovencev.

Prav mični in polno živih barv so bili nastopi tudi drugih narodnosti, ki so nastopili v narodnih nošah s plesi, petjem i. dr. Seveda je tudi naš dekliški krožek imel nekake dečeve obleke, ampak v narodnih nošah smo še ostali daleč zadaj za Poljaki, Čehi in drugimi, ki so nastopali. Pa zakaj bi tudi ne; nas je nekaj storudarjev in nabava pristnih narodnih nos stane mnogo. Drugače je pri drugih narodnostih; oni dobjivo na razpolago za društva kot imetje narodnih nos, kakrsnih želijo; to jim vse domovina da. A mi, mi smo pa pozabljeni Benjamini, ki smo navezani na lastno pomoč, pa vendar je vse takšno delo v čast naši domovini. Kdo bi nam doma v tej stvari kaj pomagal, kaj pravite g. urednik? Tako po dve fantovski, dve moški, dve dekliški in dve ženski narodni noši (skupaj osem) bi pa res potrebovali.

**Hoensbroek.** — Od hajajo v domovino. Zopet so nas ustrašili z odpusti na državnih rudnikih. Čravno so drugih tujevcov številno mnogo več odpustil, se vendar pri Slovencih močnejce pozna vsak odpust, ker nas ni več veliko v Holandiji. Neradi in z žalostnim srečem odhajajo domov. Začetkom aprila gre transport štirih družin iz Hoensbrocka v domovino. Pred enim mesecem pa nas je zapustil zaradi odpusta iz službe tudi predsednik društva I. Roštohar.

Kar z zavidanjem gledamo včasih na odhajajoče Nemce, ki se zaradi odpusta iz dela vračajo nazaj v Nemčijo. Čravno gredo tudi bolj neradi iz Limurga, ali vendar gredo z večjim veseljem v sreču domov kakor pa naši. Zakaj? Zato, ker vedo, da jim socialni zakoni v Nemčiji nudijo mnogo več za njihovo bodoče življene, medtem ko naši z žalostjo v sreču in s strahom ter skrbo odhajajo vedoč, da jih čaka beda in trpljenje.

**Ce bo kaj pomagalo?** Profi odpusti številno mnogo več tujevcov kakor domačinov so zborovali v Heerlenu dne 22. februarja konzuli Jugoslavije, Nemčije, Avstrije, Ogrske Poljske in drugih narodnosti, ki so v rudniškem revirju v Limburgu zastopane.

Postali so vladci v Haag tozadenvno spomenico. Ne vemo, če bo kaj pomagalo, nekaj pa mogče zna pomagati. Saj pravijo, da bi rudarska podjetja rada obdržala naprej tujece, ker vedo, da v prihodnjih letih še ne bodo imeli izurjenega našračaja za delo v rudnikih. Znano je, da domačini ne gredo prav radi globoko pod zemljo kopat črni dijamant.

**Izseljeni radijski večer** dne 1. marca smo izseljenci z zanimanjem in veseljem poslušali. Do sreca nas je ganil nagovor ljubljanskega nadškofa dr. Gregorija Rožmana. Zdelo se nam je, da je prišla domovina bliže. Zahvaljujemo se vsem prirediteljem izseljenskega radijskega večera, da se zadnji čas bolj spominjajo na nas in to v radiu. Lep je bil izseljenski radijski večer ob prilikah izseljenskega dne v jeseni leta 1935, ko smo slišali lepi prenos iz Most pri Ljubljani. A še mnogo lepsi je bil dne 1. marca, saj je govoril potom električnih valov sam naš cerkveni vladika, ki je tudi domovino opozarjal na večjo skrb, ki naj jo ima do svojih bratov in sester v tujini. Hvaležni smo izseljenci za te besede našemu presv. nadpastirju. Saj so bile te besede res odmev iz naših srce in dušnih bolečin.

Zahvaljujemo se pa tudi akademskemu pevskemu kvintetu za večer narodnih pesmi. Kako lepo smo poslušali in slišali vaše lepe glasove, ko so prenašali električni valovi naše, nam tako znane melodije: »Domovina, mili kraje«, »Barčica« in »Vigred približa se«. Zdelo se nam je, kot da nas kliče znani glas iz daljave, klicajoč svoje pozabljenje brate in sestre v tujini.

Veseli nas, da se bodo slični večeri še večkrat priredili. Samo eno željo bi na tem mestu k temu napisali, narmč povedali bi radi, da vsled slabe radijske postaje dobimo najlepši prenos večer in »Vigred približa se«. Zdelo se nam je, kot da nas kliče znani glas iz daljave, klicajoč svoje pozabljenje brate in sestre v tujini.

**Hoensbroek.** — Umrl je po dolgi 6 letni bolezni naš rojak Vološek Franc, in sicer meseca aprila v Zavodu sv. Jožefa v Ljubljani. Boditi mu domača zemlja lahka. Žalujoci družini, ki je še v Hoensbroku, pa naše sožalje.

**Hoensbroek.** — Filmsko predavanje smo imeli v nedeljo, dne 19. aprila, zvečer pri g. Pobetinu. Pater Hugolin iz Belgije nam je predaval slike iz cerkevnega leta, ki so bile prav lepe. Zvezni tajnik R. Šelič nam je razkazal slike iz društvenega življenja naših društev v Holandiji, med temi tudi slike iz evahrističnega kongresa v Ljubljani. Videli smo na platu lepo zastavo našega društva v sprevodu v Ljubljani, kar je bilo zelo zanimivo.

**Heerlerheide.** — Dovolite g. urednik, da se zopet enkrat oglasti dopisnik z Heerlerheide, kjer je število slovenskih izseljencev v primeri z drugimi kraji tu v Holandskem Limburgu že največje. Živimo pač v vedni negotovosti in z vsakim mesečem pričakujemo, da nas odslove in pošlejo nazaj do jugoslovanske meje, a od tam si pomagaj potem sam, kakor več in vnaša, da prideš dalje. Zelo nas je potrelo v februarški številki »Rafaelas« dopis kr. banske uprave poslanistvu v Brüsslu, kjer se sporoča, da je brezplačen prevoz pohištva vrnitvih se izseljencev po jugoslovanskih železnicah nemogoč.

Vsi ten dan čitamo v jugoslovanskih časopisih, da je od prometnega ministra dovoljena polovična ali četrtninska vožnja za razne izlete, proslave, razstave in slično, kar se celo letno nabere gotovo v prav lepe vse. Samo za nas izseljence se ne more najti sredstev, da se nam ob prihodu v domovino dovoli brezplačen prevoz pohištva. No, pa saj se je o tem že dosti pisalo in resnica je, da je papir potrežljiv in tako moramo potpreti tudi mi in se zadovoljiti s svojo usodo.

Od 1. aprila dalje mora imeti vsak tukajšnji inozemski delavec izrecno dovoljenje od vlade (Rijksvergunning), da še ostane zaposlen, kar ima za nas zopet slabe posledice, kot novi stroški, plačati moramo za to dovoljenje 3 gld, a za podaljšanje, kakor se čuje, pa 1 gld mesечно, odslovi te pa torej v bodoče lahko podjetje ali pa vladu. Delamo v privatnih rudnikih večinoma po 4 dni v tednu.

Sedaj pa še malo drugih novic. Dne 29. marca smo mnogi opazovali oba nemška zrakoplova »Zeppelin« in novi »Hindenburz«, ki sta na svojem krožnem poletu po Nemčiji obiskala tudi obmejno nemško mesto Aachen, ki je od tu oddaljeno 16 km. Prav lepo ju je bilo videti; kot dve ogromni srebrni ribi sta plavala v zraku ter s tem ponovno dokazovala svetu tehnično moč Nemčije.

Dne 5. aprila pa se je prvič začula slovenska pesem izseljencev v holandskem radiu. Neki tukajšnji uradnik je namreč zavzel nalogu, da se po mikrofonu oglašuje tukaj v rudnikih zaposleni delavci raznih narodnosti. In tako je bilo slišati od pol 10. do pol 11. ure zvečer (amsterdamski čas) Madžare, Nemci, Čehi, Poljake in tako je tudi slovenski pevski krožek (odsek društva sv. Barbara) iz Heerlerheide zapel tri domače pesmi, in sicer v mešanem zboru (En hribček, Pomlad ter Spomin na mladost). Nastopil je tudi slovenski deklinski krožek v narodni noši in zapel: Gor čez jezero in Dekle, zakaj tak' žalostno.

Uspelo je dosti dobro z ozirom na dejstvo, da nimamo nobenega pravega povodov. Po petju je eden navzočil poslat potom zračnih valov v imenu vseh tukajšnjih izseljencev pozdrave v domovino, kakor tudi ostalim izseljencem iz Jugoslavije širom sveta, seveda smo radovedni, če je kdo slušljano sprejemal. Na vaji se je pesem »Spomin na mladost« posnela na gramofonske plošče in smo jo torej prvič slišali pevci sami. Oddaja se je vrnila v dvorano »Beamer Casin« v Trebeek, katera je bila polno zasedena. Nastopili smo Slovenci prvi, četudi smo na tozadnje nalogu bili obveščeni zadnji. Zanimivo je bilo videti Čehi, Poljake in Madžare v svojih narodnih nošah, pri nas jo ima po zaslugu bivše učiteljice g. M. Ažmanove samo nekaj deklet. Sliši se, da je bila enkrat prilik, da bi se bila slovenska narodna noša lahko nabavila tudi za može in žene, a da je neka oseba to zavrnila. Pozornost in odobranje je zbudil poljski narodni ples s svojo domačo godbo, ki je bil res izvrstno podan.

Z nam je pač bil č. g. pater Teotim, kateremu se moramo zahvaliti, da nam je ob tej priliki pri g. konzulu Dupontu izposloval 6 butelj jugoslovenskega rizlinga in vina z Visa in se tem potom zahvaljujemo tudi g. konzulu za ta dar, ki se nam je prav dobro prilegel. Č. g. pater se je že večkrat izrazil, da kadar pojde zadnji Slovence iz Holandije, potem zapusti tudi on

svojo domovino in se izseli v Jugoslavijo. Tudi č. g. pater Hugolin iz Belgije nas je razveselil ta večer s svojim obiskom. Tukajšnji listi, karor tudi posamezniki so se pohvalno izrekli o nas, kakor sploh o celi prireditvi in izražajo željo, da se kaj sličnegle še večkrat prirede, kar bi tudi mi želeli.

Z več strani se je že tudi čula želja tukajšnjih Slovencev, da naj bi od časa do časa prenala holandska radio postaja Hilversum I ali pa nemška v Kölnu ljubljansko radio oddajo, zlasti kadar so na programu slovenske pesmi, kar izseljence še posebno navdu z veseljem, ako jih sliši, a je to le redko mogoče zaradi slabe oddaje ljubljanske postaje. Seveda bi moral v to svrhu posredovati ljubljanska postaja sama pri gori omenjenih oddajnih postajah.

Društvo sv. Barbare ima v načrtu, da priredi v mesecu maju ali juniju izlet v Antwerpen v Belgijo ali pa v Köln v Nemčijo, kar je odobrat, saj so na eni ali drugi strani znamenitosti, ki so vredne, da si jih človek načineje ogleda.

Glavna ovira v te svrhe je pač slab denarni položaj, ker društvo potom članarine krije stroške časopisa in Werkliedenbonda in nima dosti preostanka, a člani vsled krize ne dosti denarja, a na kakšno podporo pa itak ni misliti. Vendar se zadnja leta kljub manjšemu številu članstva dobro gospodari in gre zasluga za to aktivnemu odboru in predsedniku društva g. M. Struci, ki je bil pri zadnjih volitvah izvoljen tudi za predsednika »Zvez«, kar se toplo pozdravlja, saj je kot večletni predsednik društva dokazal s svojim delovanjem, da tudi pri »Zvez« ne bo držal križem rok. Žalostno je le, da ima pri tem poslu le izgubo in mora v zahvalo pogoljnišči še marsikatero pikro besedo z raznih strani. Seveda je mnogo zamujenega, kar bi se pred leti še morda dosegli dale, je pa danes le malo upanja na uspeh, kakor n. pr. zadeva pokojninske blagajne oziroma delavskih konvencij in bomo končno le ostali siromaki na stare dni v domovinu, brez pokojnine, za katero smo za časa svojega trudopelnega dela prispevali.

Janez Kampuš.

## Belgia

**Zwartberg.** — Na zadnjem občnem zboru našega društva sv. Barbare je bil izvoljen našredni odbor: predsednik: Ravherkar Josip, podpredsednik: Cene Štefan, blagajnik: Zupančič Josip, tajnik: Kosmač Anton, Smeh in Drnovšek sta pregledovalca. Obenem je Smeh Al. prevzel knjižnico, ki se nahaja na njegovem stanovanju, Romaplaats 20. Zeleti bi bilo, da bi se je Slovenci v obilnem številu posluževali. »Uradni urek knjižničarja« so vsak dan, kadar je doma.

**Eysden.** — To bi že moral biti v aprilski številki, pa smo tako skromni, da ni nikje raztrobil v svet, da smo imeli 15. marca krasno uspešno prireditve društva sv. Barbare. Jurčičev »Domene« nas je za nekaj časa prestavil v dobo naše mile domovine pred nekaj desetletji. Pevsko društvo »Zvon« nam je pa zapelo precej naših lepih slovenskih pesmi. Vsa čast reziserju gosp. učitelju Stovičku, a tudi vsa čast vrlim igralcem in izbornim pevcom. Pri srečolovu smo imeli celo dva pristna, živa backa. Kraljevsko poslanstvo v Bruslju nam je izkazalo čast, da nas je skoraj polnoštevilno, z g. poslanikom na čelu, posetilo. Pa še našega p. Hugolina Praha ne smem pozabiti, ki je pri nagovoru poudaril pomen takih pristnih slovenskih prireditiv. Res je, da je treba med našimi izseljenimi gojiti ljubezen do materinega jezika in naše narodne države Jugoslavije. Seveda pričakujemo tudi mi, da nas ona ne bo pozabila.

Kakor čujemo, tudi belgijski listi so prinesli poročilo (s sliko), nas v kratkem zapusti jugoslovanski poslanik v Bruslju g. Dragomir Kasilj. Malo časa je bil na tem mestu, a je v tem kratkem času pokazal največje razumevanje za naše izseljenje. Saj smo bili deležni, zlasti naši otroci o božiču, njegovih prispevkov, ki jih je dajal iz privatne blagajne. Želimo mu na novem službenem mestu v Bukaresti obilo uspehov in upamo, da dobimo njemu vrednega naslednika.

**Na velikonočni ponedeljek** so pač vsi, ki so posestniki dobrih radio aparator, imeli iste usmerjenje na Jugoslavijo oziroma Ljubljano. Marsikom so stopile solze v oči, ko je poslušal domače zvonenje in pritrkovanje, ki ga tukaj tako zelo pogrešamo. In velikonočne pesmi! Kako nam je postalno toplo pri sreču. Saj so še vedno iste lepe pesmi, ki smo jih poslušali doma pri vstajenju. Besede g. bana so nas galile. Obljubljamo, da hočemo ostati zvesti otroci domovine Jugoslavije.

**Watershei.** — Veliki tened je umrla v tukajšnji bolnišnici Štirinajstletna hčerkka našega rojaka Berložnika Mihaela. Na velikonočni ponedeljek smo jo spremili k večnemu počitku. Hud udarec za družino, ker je tudi oče bolan in že dalje časa ne more delati. Družini naše iskreno sožalje!

Kar se do sedaj nismo mi belgijski Slovenaci imeli nobeno leto, smo letos imeli. Namreč velikonočni žegen. Nismo sicer prinesli v vellanskih košarah, kakor nekdaj doma, a žegen je le bil. V dežju in snegu, ki nam ga je naklonilo nebo, se je naš pater vozil iz kolonije v kolonijo in po stari-slovenski navadi smo

prinesli k žegnu. Samo Eysden še letos ni prišel na vrsto. Slovensko službo božjo smo pa le imeli v vseh kolonijah.

**Eysden.** — V četrti številki »Rafaelas« iz Vinterslagu moramo vprašati dopisnika, odkod je dobil pooblastilo, da piše v imenu jugoslovanskih delavskih podpornih društev v belgijskem Limburgu. Kakor nam je znano, v Vinterslagu ne obstaja nobeno Jugoslovansko društvo, pač pa Slovensko (imajo gotove razlage za to), zato se nam čudno zdi, kako se more dopisnik sklicevati na vsa Jugoslovanska društva, ker od vseh ni imel pooblastila za to in vseh tudi obvestil ni. Svetujemo mu, da naj drugič piše bolj v svojem, nego v imenu tistih, od katerih je pooblaščen.

Na vprašanje v drugi številki »Rafaelas« moramo pojasniti dopisnika, da ni na mestu, da zavrača dopisnika druge številke. Mi delavci moramo pozdravljati vsako dobro zamisel in nasvet, ki bi bil nam v korist, čeprav pride od kakuge drugega stanu, kakor misli dopisnik. Vprašati moramo tudi, kakšen drugi »smoter« si on predstavlja sploh, kakor pa rešitev delavskih težav.

Gotovo mu ni bilo znano, ali pa je bil slaboučen, da je na sestanku v Seraingu dne 10. novembra 1935 bilo ravno društvo iz Serainga poplašeno, da sklice ponovni sestanek, na katerega bi delegati lahko prinesli gradivo za sestavo resolucije. Na podlagi sestanka delegatov zapadne Evrope v Seraingu se je vršil v Eysdenu razgovor o tozadnem gradivu dne 17. novembra 1935. V isti namen je bil sklican tudi sestanek v Vateršteiju za dan 2. decembra 1935; bil pa je zopet odpovedan. Zakaj? Nam ni znano!

V četrti številki pa zopet sklicuje dopisnik sestanek v Vateršteiju, in sicer s posebnim vabilom, in daje možnost, da se ga lahko udeležijo vsi, ki čutijo potrebo. Sestanek se je pa vršil prej, kakor je »Rafaelas« izšel. Niso pa bili povabljeni na sestanke vsi, katerim se daje možnost, ampak samo nekateri. Mimogrede omenja tudi, da bodo ruderji sami sestavili resolucijo za Belišnj in da se ne morejo v tem ozirom strinjati z izseljenimi v drugih zapadnih državah. Dopisnik je pozabil, da jugoslovanski izseljeni v Belgiji niso samo ruderji, ampak tudi taki, ki so zaposleni v različnih drugih industrijskih podjetjih. Imajo pa iste težave in potrebe kot ruderji. Ne razumemo, zakaj bi se ne mogli strinjati v tem ozirom z izseljenimi drugih držav. Točke posameznih držav, v kolikor ne pridejo pri vseh državah v poštev, bi se navedle za vsako državo posebej. Kar se pa skupnosti tiče, bi bilo pa veliko boljše, nastopati v skupnih masah, kakor pa v posameznih skupinah. Nadalje pa je tudi samo po sebi umetno, da bodo naše oblasti v današnjih razmerah dobile precej velike zapreke in težave zaradi konvencij in pogodb z drugimi državami, ker se bo vsaka branila, kolikor ji bo mogoče, ker pri takih pogodbah mora vsaka država nekaj žrtvovati. Kar se pa tiče težav, katere so nam v korist bi jugoslovanske oblasti same lahko rešile. N. pr. ob povratku v do-

movino (v slučaju odpusta, bolezni, onemoglosti itd.); prevoz izseljencev samih in njih imetja, carinske težkoče, zaposlitev itd., kakor tudi razne pošiljke daril in denarne pošiljatve v domovino, katere so naši izseljeni v boljših časih pošiljali in nalagali v domače zavode itd. V takih zadevah smo vsi enako prizadeti (iz Nemčije, Francije, Holandije in Belgije), zato bi se tudi v tem oziru lahko strinjali in skupno nastopali, seveda pravilno.

Naj bi se zavedali vsi jugoslovanski izseljeni, da je v slogi moč in da več ljudi vedno več doseže, kakor pa samo eden. F. J.

**Eysden St. Barbe.** — Jugoslovansko pevske društvo »Zvon« je v nedeljo 1. marca t. l. pridelo svoj pevski koncert v dvorani Grand Bureaux. Predvsem pa moram omeniti povedivo g. Hribarja, ki ni le vztrajan, priden in sposoben povedivo, marveč tudi eden izmed onih redkih v tujini, ki z veseljem in z vso požrtvovalnostjo — poleg svojega težkega dela v podzemlju — vrši v svojem pičlem — odmoru zavestno svojo kulturno misijo. Poleg instrumentalnih in pevskih zmožnosti — je neutrudljiv režiser dramskih prireditev, šeprav in prijavljen v vsaki družbi, pa tudi dober šahist. Slovenci tu radi siahramo in si bomo kaj kmalu ustanovili svoj šahovski klub. Tako si bistromo glave, utrijujemo voljo in kratimo čas svoje prostosti doma. Predvsem pa gospodu Hribarju vsa čast, že leči mu se nadaljnji uspehov. Ni izključeno, da bo kaj kmalu nastopil s svojim zborom pred radio oddajno postajo v Brislu, kjer bo zaprosil za priključitev jugoslovenskim radio oddajnim postajam. Domačo pesem boste todaj čuli tudi v Jugoslaviji.

Spored pevskega koncerta je bil obširen in

zelo pester. Poleg nastopajočih, ki so odlično peli, so zaplesali tudi avstrijski »Schuhplaterjer« svoje mične narodne plese. Med njimi je tudi jugoslovanski plesalski parček, ki je najboljši in najspresnejši. Kdo pa ne pozna gospoda Kneza, ki je še čisto mladenički in že s svojo hčerkjo, kot bi bila njegova nevestica? Spored je olepsala še rudniška simfonija, ki je dobila od pevskega društva srebrn pokal v dar. Sledili so še: saksofon solo s spremljevanjem klavirja, kakor tudi vijolinski solo s spremljevanjem klavirja. Zadnja točka pa je bilo združeno petje s pevci pevskega društva Slavec iz Waterscheira.

Le žal, da ni bilo več občinstva, ki bi še bolj napolnilo dvorano.

Pač pa je koncertu prisostoval izseljeni poslanik g. Aleksander Spahić, ki se je zelo laskavo izrazil o izvedbi programa.

Po dolgotrajni mučni bolezni je umrl v bolnici v Hasseltu Zelič Ignac. Svojo bolezen si je nakopal pri težkem podzemskem delu. Zapustil je ženo in dva otroka. Na njegovi zadnji poti ga je spremljala žaluoča žena, priatelji in izseljeni učitelj. Sorodnikom izrekamo izseljeni iskreno sožalje, njemu pa zelimo rahlo zemljico v tujini.

Jugoslovansko podporno društvo sv. Barbare v Zwartbergu je nedavno imelo veselico s trgovijo klobus. Prireditev je zadovoljivo uspela. Prisostoval ji je tudi izseljeni poslanik gospod Spahić. Čisti dohodek je bil izročen podporni blagajni.

Jugoslovansko društvo sv. Barbare v Eysdenu je uprizorilo dne 15. marca v dvorani Apollo igro v 3 dejanjih »Domen«. Igro je režiral učitelj g. Stoviček.

## Francija

**Merlebach.** — Pevsko društvo »Triglav« je priredilo dne 5. aprila v Stiringu z velikim uspehom Vodopivecovo opereto »Kovačev študent« in »Velike ljubezen«, burko v enem dejanju. Društvo je nastopilo tudi z različnimi narodnimi pesmimi in kupleti. Vsi igralci so prav mojstrosko rešili svoje vloge. Udeležba je bila velika, tako da je bila dvorana popolnoma polna. Udeležil se je tudi generalni konzul iz Metza g. Il'c in naš slovenski duhovnik St. Grims. Vse ljudstvo je bilo jako zadovoljno, ker je videlo, kako lepo je, ako se kaj domačega v materinem jeziku zopet sliši in vidi v tujini.

Lepo so pozdravili našega konzula g. Ilića in g. Grimsa, ko sta vstopila v dvorano. Gospod Grims je pozdravil g. konzula v imenu vseh Slovencov. Deklica mu je tudi podala krasen šopek cvetline s kratko deklamacijo.

Za Veliko noč smo bili pripravljeni na vstavljenje s procesijo po mestu, kakor lansko leto, pa nam je vreme vse pokvarilo. Padal je sneg kakor o Božiču. Kljub temu so se udeležila vsa tukajšnja slovenska društva z zastavami in godbo društva »Edinost«. Vso slovesnost smo moral obhajati v cerkvji.

Ker ravno o društvenih govorimo, moramo še to povedati, da smo bili naravnost razočarani nad nekaterimi dopisi v »Glasu« Štev. 9. Poštno, ko piše g. Glavnik o potovanju po Franciji, da še pred tremi leti, ako si prišel v Merlebach in okolico, pa če si rekel, da si Jugoslov, si moral biti pripravljen, da ti zabrusijo v obraz srbskega plačanika, komunista ali pa fašista. Prijatelj Glavnik, ko bi ti vedel, da so danes vsi tisti ljudje v »Savezu«, bi gotovo ne bil tega pisal, ali pa vsaj drugače.

Mi lahko dokazemo, da je društvo »Edinost« in tudi druga starata društva so izključila člane, ki so na zborovanih zabavljali čez kralja in Jugoslavijo, že pred petimi leti. Poznam možička, ki mu je sedaj že čez 70 let, ko je pri nekem zborovanju stopil na oder in vzel iz žepa komunistično izkaznico in rekel: Možje, to je za nas itd. Poznam tudi enega iz okolice, ki je bil največji nasprotnik, da se na zastavo priprine jugoslovenska trobojnica. Posebno dobro pa poznamo slovenskega gostilničarja iz Merlebacha, pri katerem ima »Savez« svoj lokal. Dokler ni imel še gostilne in je še v jani delal, ga je bilo sploh sram slovensko govoriti. Danes pa, ko gre za dobiček, je pa največji jugoslovenski patriot.

Vsi zgoraj omenjeni ljudje in še polno dru-

gih so danes člani »Saveza« in nekateri še celo vodilne osobe. Na zahtevo jih lahko tudi imenujemo in vse dokažemo.

Ni čuda, če ljudje nimajo zaupanja do »Saveza«, ker so večinoma sami taki ljudje notri, ki so bili poprej največji nasprotunci Jugoslavije in so jih že iz vseh drugih društev izključili.

Za danes dosti! Pa še drugič kaj več. Da se mi pa ne bo očitalo, da se skrivam za uredninkovim hrbotom, se javno podpišem.

**Simončič Janez,**

rue de la Sarre 131, Merlebach, Moselle.

**Merlebach.** — Umrl je vdovec Klaus Janez, rojen 30. januarja 1897 v Malem Osolniku. Bil je član Društva sv. Barbare in Pevskega društva »Triglav«. V jami se je lahko ponesečil na obrazu in na teh posledicah so se mu vneli možgani in kriz. Lezal je dva dni brez zavesti in prestal mnogo bolečin. Njegova žena Zofija mu je umrla leta 1932. Pevsko društvo »Triglav« mu je zapelo nagrobnico. Ker je bil naš g. kaplan zaradi misijona v Habsterdicku zadržan, ga je pokopal g. Svele, slovenski kaplan iz Aumeta. Pokojnik zapušča 8letno hčerko. Njej in sorodnikom naše sožalje. Naj ru bo tuja zemlja lahka!

**Merlebach.** — Mi katoličani smo lahko ponosni na naše lepe praznike, naše običaje in na našo sv. vero. O božiču, pravimo, da je to najlepši praznik, ker narava počiva in je s negom pokrita, po hišah in cerkvah so napravljene jaslice in vse mirno in tihom pričakuje rojstvo Zvezitarja. Komaj smo odpeli božične pesmi in odložili jaslice, že pride postni čas, čas premišljevanja Jezusovega trpljenja, čas posta in pokora. Pa kakor bi trenil pride pomlad in z njo Velika noč, ki je spomin na zmago nad smrtno in na veličastno ter zmagovljenje stvarjenje Zvezitarja. Komaj smo odpeli božične pesmi in odložili jaslice, že pride postni čas, čas premišljevanja Jezusovega trpljenja, čas posta in pokora.

Pa kakor bi trenil pride pomlad in z njo Velika noč, ki je spomin na zmago nad smrtno in na veličastno ter zmagovljenje stvarjenje Zvezitarja. Komaj smo odpeli božične pesmi in odložili jaslice, že pride postni čas, čas premišljevanja Jezusovega trpljenja, čas posta in pokora. Po kakor bi trenil pride pomlad in z njo Velika noč, ki je spomin na zmago nad smrtno in na veličastno ter zmagovljenje stvarjenje Zvezitarja. Komaj smo odpeli božične pesmi in odložili jaslice, že pride postni čas, čas premišljevanja Jezusovega trpljenja, čas posta in pokora. Po kakor bi trenil pride pomlad in z njo Velika noč, ki je spomin na zmago nad smrtno in na veličastno ter zmagovljenje stvarjenje Zvezitarja. Komaj smo odpeli božične pesmi in odložili jaslice, že pride postni čas, čas premišljevanja Jezusovega trpljenja, čas posta in pokora. Po kakor bi trenil pride pomlad in z njo Velika noč, ki je spomin na zmago nad smrtno in na veličastno ter zmagovljenje stvarjenje Zvezitarja. Komaj smo odpeli božične pesmi in odložili jaslice, že pride postni čas, čas premišljevanja Jezusovega trpljenja, čas posta in pokora.

in litanije Sreca Jezusovega. Naši možje pa so veselo pritrkvali. Tu lahko povemo, da domačini niso vajeni pritrkvali, kinčati cerkev kakor mi Slovenci in nimajo velikonočne procesije. Na velikonočno nedeljo je bilo res izredno lepo; vse je bilo belo, nekaj od cvetja in še bolj pa od snega in bi lahko voščili drug drugemu vesele božične praznike. Ravno bi imela biti velikonočna procesija, pa je začel padati sneg, ki je čisto pobelil zeleno zemljo. Procesije zato ni bilo in imeli smo samo slavnostno sv. mašo, ki se je je udeležilo devet društev z zastavami in po cerkvi se je razlegala prelepa pesem: Aleluja-Aleluja. Naše slovenske žene so zopet pokazale svojo umetnost, veselje in ljubezen do cerkve, ker so naredile nove prte za oltarje in priznico, splete enajst vencev in prinesle 40 lončkov rož. Nasa cerkev je bila res krasno okinčana. Nekateri pravijo, da kar ne morejo zapustiti cerkve. Naj venci in rože krasijo naše oltarje in cvetijo Bogu na čast in vsem, ki se trudijo in žrtvujejo za cerkev. Vse to jim bo gotovo obilno povrnjeno! Naj bo naš ponos, da znamo in hočemo imeti lepo okinčano cerkev! Tebe, od mrtvih vstali Zvezitar, pa prosim in imamo željo, da bi pri Tebi peli veselo Alelujo na vekomaj. R.

**Merlebach.** — Mesec marec je prinesel v Merlebach v okolico vsem izseljenecem mnogo strahu: Na oglašni deski tukajšnjih premogkopov so »viseli mnogi delavci — odslovljeni od dela. Izmed nekaj nad 120 doslej naznanih je 18 Jugoslovanov. Direkcija pojasnjuje posredovanje, da francoska vlada nujno zahteva, da se polagoma odstranjujejo izozemci.

O vojni se tu govorji sem in tja veliko, potem pa zopet vse umolkne. Splošno prepričanje je, da je ne bo. Domačini se je veliko bolj bojijo kot izozemci — pokupili so prve dni skoro vse kovčke po vseh trgovinah.

Prav ob nemški meji — v naši naselbini Habsterdick — pa v teh dneh nismo nič mislili na vojno; imeli smo misijon! Ko so končali bratje Poljaki svoj misijon z blagoslovitvijo velike slike Matere božje, je naš izseljeni duhovnik iz Merlebacha začel 4 dnevnih misijon na Jugoslovane.

Dne 22. marca ob 11. uri se je zbral prav veliko sorokakov v kapeli, kjer imamo našo Milostno podobo z Brezijo. Sorokaci so nakupili krasne etvete in lončki, darovali sveče — in prav lepo poskrbeli za okrasitev krasne slike. Pod vodstvom dobrega in vestnega dirigenta g. Rohra je pevski zbor »Bled« povzdignil svecanost slovenske sv. maše. Popoldne se je kapela zopet precej napolnila, ker so vsi z velikim veseljem pričakovali naznanjenih petih litanij Matere božje. Z občudovanjem so poslušali tudi Francozi, Poljaki in drugi, ki poznajo popoldne le »Vesper« naše lepe navade in petje v domačem jeziku. Tudi v ponedeljek, torek in sredo so mnogi redno prihajali k pridigam in pobožnostim v kapelo. Veliko veselja je načrivali ljudem, ko so zagledali v sošedni dvorani razne svetinjice, brošure, molitvenike, Marijine fotografije, došle iz domovine. Izmed vseh razstavljenih predmetov — francoskih, nemških in poljskih — so bili najbolj lični naši in tudi najbolj poceni. Knjižice Križevoga pota so nam posebno prišle prav, ker smo molili in peli vsak večer pred pridigo to lepo molitve. Tudi v tem so nas zaviali domačini, ker morajo sami poslušati latinske molitve — le nekaj v svojem jeziku!

V torek je maševal v tej kapeli tudi naš dobrski izseljeni duhovnik g. Svele iz Au-metza. Spovedoval je nato popoldne in popoldne, dokler se ni odpeljal v Merlebach, kjer je vodil žalostni pogreb v jami ponesrečenega sorokaka Ivana Krausa. V Habsterdicku pa se je spovedovanje še nadaljevalo pozno in noč. Prav velika večina sorokakov, ki niso bili zadržani, je opravila sv. spoved. Nekaj posebno lepega je bilo drugega dne gledati, kako so — na vabilo izseljenega duhovnika — res pristopile k sv. obhajilu cele družine: starci z vsemi otroci.

Tu je vedno vse ločeno, zato je napravilo naše skupno sv. obhajilo velik vtip na domačine. Po sv. obhajilu, sv. maši in po pridigi smo šli vsi skupaj lačni še v farno cerkev v Stirin, kjer je bilo v tem času 3 dni izpostavljen sv. Rešnje telo. Sorokaci so pokazali, da imajo še vedno veliko pravega duha — duha premagovanja, da se znajo še žrtvovati za plemenito delo.

Tri dni so potem še prihajali v 20 minut oddaljeno farno cerkev, nekateri so opustili celo svoje delo v jami, da so se lahko udeležili sv. misijona in počasenja sv. Rešnjega Telesa v Stiringu. Tu je bila po končanem misijonu vsak dan sv. maša, določena za nas in brate Poljake, s poljskim in našim petjem, s poljsko in slovensko pridigo.

Naš misijon smo končali z veličastno procesijo, v kateri so bilo oblecene dekllice nosile Milostno podobo, izseljenški duhovnik sv. Rešnje telo, pevci so pa z navdušenim petjem proslavili se enkrat Mater božjo in Njenega Sina.

Dragi sorojaki! V lepem pomladnem času je zasijalo tudi nam novo sonce, pognalo v naši duši novo življenje! Hvala našemu gosp. župniku Halterju, ki je dal priliko, da smo imeli prav isto priliko za misijon kakor Francovi, Nemci in Poljaki. Najlepša hvala našemu velikemu prijatelju g. duhovniku Hoffmannu, ki ni niti ene naše pobožnosti opustil, skrbel da je šlo vse v redu in igral na harmonij kadarkoli je bilo treba. Nas misijon je on zaključil; izrazil je svoje veliko zadovoljstvo in čestital Jugoslovaniom zaradi njihovega uspeha. G. Motorje, predsednik društva »Bled«, pa je tako lepo skrbel za program pri petju in red v cerkvi, da so se francoski duhovniki pogovarjali, da je kar dober za »svajcarja«. Tudi vsem pevcem, ki so tako pridno sodelovali pri misijonu in pri pobožnosti v Stiringu, gre največje priznanje! Sorojaki! S takim delom in s takim življenjem boste svojim družinam prinesli mir, celemu narodu in jugoslovanski državi pa boste v ponos, ker razsirjate vzgled bolj kakor z vsako drugo stvarjo!

**Stanko iz Merlebacha.**

**Tuequegnieux - Marine.** — Velikonočni prazniki so za nami. Lepo smo jih preživel, zlasti v verskem oziru. Pirhe, prav izredne pirhe smo poslali tudi v domovino. So to študentje, ki so odšli po zaslugu Rafaellove družbe v Ljubljano. Tam jih bodo, tako upamo, olepsali z ljubecnijo do Boga, do naroda in domovine in do vsega lepega sploh ter nam jih vrnili za novoletno darilo.

Še o zvezni besed. Naši ljudje so bili že tolkokrat varani in izkoriscani, da ni prav nič čudnega, če so do vsake nove stvari nezupljivi in boječi. Razumljivo je, da so tudi zvezni gledali postrani. Počasi pa se jim odi odpirajo. Tu nezaupanje reš nima pomena, saj stojijo za zvezno naši požrtvovalni izseljenški duhovniki, ki so dovoljno poroštvo, da bo poslano delovala.

**Aumetz.** — V Glasilu jug. radnika z dne 1. marca 1936 citamo dopis iz Audun-le-Ticha, katerega je napisal predsednik tamošnje družnice Saveza g. Ovčarič. Piše, da so prišli neki iz Aumetza agitirati za neko slovensko društvo in neko slovensko zvezo. Piše tudi: »Mi se pa nismo dali pregovorit in bomo sli po začrtani jugoslovanski poti naprej.« Ne veva, ali g. predsednik ni imel nič drugega napisati v Glasilu kakor to, da naju zlohotno napada. Midya sploh nisva nič agitirala, kar bi lahko vedel tudi g. predsednik, ki je bil na tistem sestanku navzoč in je bil tudi zelo navdušen, da se obnovi oziroma poživi Slovensko pevsko društvo. Ce je nenadoma svoje mišljenje glede društva izpremenil, je njegova stvar. Mi pa pravimo in naše geslo za nobeno stvar nikomur ne vsiljujemo. Prostovoljno, kamor kateri hoče. Desetletna izkušnja nas uči, da je bolje imeti malo članov, a zvestih, kakor pa veliko in prisiljenih. V splošnem pa g. Ovčarič misli, da je dober patriot le tisti, ki je v Savezu. Večkrat citamo v domačih jugoslovenskih časopisi, da je imelo to ali ono eno slovensko društvo tam dol v Bosni ali Srbiji kako obletnico ali prireditev. Čudno, da juje »vanske oblasti« to dovolijo. Ako bi bil on oziroma tisti, ki mu je narekoval pisanje članka, na vladni v Beogradu, bi bil to velik smrtni greh, imeti kako slovensko društvo. Prosiva g. predsednika, da prihodnjie ne mlati prazne slame in mirem ljudem ne meče polem pod noge. Vsi smo ubogi delave in si raje med seboj pomagajmo, kakor pa da kažemo, da imamo skupni jezik le za to, da se moremo med seboj prerekati in obrekovati. Pustite nas pri miru, pa vsak pred svojim pravom naj pometa. — Andrej Piše, Jožef Peternel.

Po dolgoletnem trpljenju je umrl Vončina Peter. Na zadnji poti so ga spremili v prav

obilnem številu; pevski zbor mu je zapel žlostinke in obe društvi sta bili zastopani s svojimi zastavami, kar je polvaliti. Žaluječi družini naše iskreno sožalje.

**Kreutzwald.** — Naše društvo je začelo prav lepo napredovati, kar se razvidi iz zadnjega članskega sestanka. Kljub tako velikim izdatkom za podporo in društvene stvari blagajajo se prav dobro stoji. Pristopilo je zopet nekaj članov, ki so tudi našega mišljenja in so pokazali s svojim vstopom na naše društvo, da se ne boje javno pokazati svojega dobrega prečiščanja pred krivimi preroki, ki jih sedaj toliko zahaja med nas.

Na sestanku je bilo podano poročilo o procesiji v Meerlebachu, ki je bilo z zadovoljstvom sprejetjo na znanje. Procesije se je udeležilo mnogo naših članov, ki so s svojo udeležbo pokazali, da je v slogi moč. Za procesijo je šlo tudi mnogo drugih izven društva, katerim se naše društvo lepo zahvaljuje. Samo društvo (Savez) iz Kreutzwalda se ni udeležilo in na povabilo g. Grimsa so dali odgovor, da se ne morejo udeležiti, ker je njihova zastava državna. Sle sta samo dve ženski, da zastopata Savez iz Kreutzwalda.

Pred tedni je umrla žena našega člena Kobala. Bila je dve leti v bolniški postelji. Zapusča 3 nepreskrbljene otroke.

**Dopisniku »Glasa« št. 7, 1. II. 1936.** — Da ne bo g. Glavnik mislil, da sem se zbal njegovega dopisa, ker mi je začel po članih Saveza groziti, da me bodo v kratkem izgnali, če bom še kdaj pisal v »Rafaelu« o njegovih dobrih delih med izseljeni. Pregovor pravi: Kdor drugim jamo kopije, sam vanjo pade in tako se lahko tudi temu gospodu zgodii. Ali pa misli g. Glavnik, da je napisal tako izvrsten članek, da ne more nihče več odgovoriti. To ni res, g. Glavnik. Ti sploh nisi vreden odgovora. Kakor se vidi iz Tvojega pisanja, si gotovo bolan na živilih, ker se več ne spominjaš, kaj ste govorili takrat v Kreutzwaldu. Jaz imam še dobro v spominu in še mnogo drugih in tudi večina sedanjih Tvojih pristaev. Tista protijugoslovanska pregeha se ne bo nikoli izbrisala iz javnosti. Rad bi poznal tistega gospoda, ki je Tebe postavil za voditelja izseljencev. Ali Te še nikoli ni videl, ali je pa on brez pameti. Jaz se pa ne bojim ne Tebe in ne Tvojih ožjih priateljev, dokler bom govoril resnicu in mogel tudi dokazati. Če bo pa naša država še za naprej posiljala take voditelje, je mogoče, da bo izseljenstvo propadlo. V časopisu pišeš, da imaš cele kupe pism in pritožbi proti nam. Tistega, ki Ti je pisal in osebno dal pritožbo, bo, ko pride čas, vzel slane in Ti boš ostal sam brez vseh dokazov. Lahko pa prideš na dan z vsem, mi imamo dosti prič. Koplješ sam sebi jamo in napravi si tako globoko, da ne boš prišel nikoli vec iz nje! Ti boš delal na nacionalnem polju toliko časa, dokler bodo člani Savez podpirali. Kadars pa ne bo več denarja. boš tudi Ti prenehral s svojim nacionalnim delom. Res, priznati se je okrog vozit in zvrniti še kakšen kožarček na drug račun. Koliko gre v te namene, se vidi iz proračuna v zadnji številki »Glasa«. Mi smo začeli delati med izseljenici in ustanavljati podpornu društva že prej, preden si Ti prišel v Francijo. Takrat ni nobeden dobival denarnih podpor. Brez vsakega centima! Vidis g. Glavnik, to se pravi delati za izseljence in za domovino!

Sedaj pa še dopisniku iz Kreutzwalda. Tistemu možakarju, ki se ne upa dati podpisa na članek, ki ga piše. Odgovor seveda ni vreden. Če mu pa ne odgovorim, bo pač preveč vesel, ker bi tudi mislil, da se ga bojim. Mislim, da meni ne bo treba točiti krokodilovih solz. Jaz sem menja, da jih on že toči, le samo bolj skrivaj, da ga mi ne vidimo. Zaradi informacij pišeš, da kadar jih bom potreboval, naj se obrnam do Tebe. Jaz Ti priporočam, da si jih kar sam pridržiš. Mogoče jih boš bolj potreboval kot jaz. Ako jaz potrebujem kakje informacije, se obrnem na čisto druge gospode, ki so sposobni dajati informacije bolje kakor Ti. Jaz mislim, da Ti še nisi prišel do oblasti, da bi nam dajal navodila, ceprav si bil že odlikovan od našega generalnega štaba, katerega glavni šef je gosp. Glavnik. Čudim se, odkd tistim gospodom odlikovanja padajo. Ravnko ko to pišem, sem dobil v roke 9. številko »Glasa«, ki me zopet napada. Prav veseli me in rad bi Ti odgovoril tudi na

ta članek, pa bom rajši takrat odgovoril, kadar bo Ti imel toliko poguma, da se boš podpisal. Jasno je, da ne pišeš resnice. Meni se zdi, da bi Ti rad postal pesnik, pa enkrat se ne gre, ker piše Simon Gregorčičeve pesmi. Jaz sem to pesem preje čital kakor Ti. In zakaj se poslužuješ pesmi tega pesnika, o katerem praviš, da je našega kova. Odgovor boš dobil takrat, ko se pokažeš s pravim podpisom. To ime je tu neznamo.

**Ivan Šimenc, Kreutzwald, Moselle, Franč.**

**Cher, Bois Bougon.** — Dovolite mi, g. urednik, da malo spregovorim v našem izseljenškem vestniku »Rafaelu«. Kot katoličanka vrsim svoje verske dolžnosti. Vsako nedeljo grem k sv. maši in vsak prvi petek v mesecu k spovedi in k sv. obhajilu. Mojemu gospodarju se je zdelo, da sem prepobozna in zaradi tega je začel posvati Boga in sv. zakramente. Zoperstavila sem se mi in dejala, da zali Boga in sveti zakrament, katerega nosim v srcu in ga spoštujem. Zaradi tega sem bila prezirana in skoraj vržena na cesto. Dala sem v mali oglasniki, da iščem službo pri dobrki krščanski družini in takoj drugi dan sem dobila pismo, da naj zaprosim za certifikat od občine in drugi certifikat od g. duhovnika. Še istega dne sem šla na občino. Gospod župan mi je napisal lepo spričevalo. Potem sem se zatekla še v župnišče in prosila za certifikat. Gospod duhovnik so mi pa odgovorili, da so že pisali. Čudno se mi je zdelo in skoro nisem mogla verjeti, da je resnica. Vprašala sem jih še enkrat, nakar so mi vdrugi potrdili, da so že odpolali certifikat, ker se je neka oseba informirala.

Zato moram zopet obnoviti svoje priznanje in zahvaliti Mariji Pomagaj z Brezij in tudi Mariji, misijonski pomočnici, katere misijon se je vršil lansko leto v mesecu novembru, ki sta mi pomagali, da sem tako hitro našla službo po svoji zelji.

**Katarina Trojak.**

**Bruay.** — Pred kratkim nas je razburila nenavadna nesreča male dekllice.

Na stanovanju našega rojaka France Juvara je bilo že dalj časa opaziti zaradi pogrezojče se zemlje precej ofresena dvoriščna vrata. Nihče pa ni pričakoval, da bi mogle kdaj prizadejati tako težke posledice.

Ker je bila petletna hčerka slučajno sama na dvorišču, se sodi, da je gotovo hotela skozi vrata, ki so se s podboji vred prevrnila na njo. Padli so tako nesrečno, da jo je ravno kljuka udarila po glavi.

Zdravnik so prvotno nad njenim življenjem obupali, pozneje pa se je stanje pričelo boljšati.

Dogodek je precej razburil javnost. Tudi merodajne faktorje rudnika je nesreča precej pretresa. Ravnatelj obiskuje dekllico v bolnici po večkrat v tednu ter pogosto vprašuje po telefonu o njenem stanju.

Ganljivo je bilo slišati, kako je pripovedovala mamici, ko so zdravniki resno mislili, da bi ji operirali glavo. Rekla je: »Nesli so me tja na eno mizo in so mi hoteli cassée téte (razbiti glavo) nardit, potem so pa rekli, da mi je ne bodo in so me nesli nazaj.« Ubijajo tudi še sedaj, če jo bo sploh mogoče ozdraviti brez operacije, ker ji je, kakor trdijo, zastala kri v možganih in zaradi tega ne more hoditi.

Želimo, da pridna dekllica čim prej ozdravi.

**Bruay.** — Ko sem se pred kratkim zdravil v bolnici, me je na moje veliko veselje obiskalo mnogo naših rojakov. Zahvaljujem se na tem mestu najprisrenejše vsem za njihov trud in sočutje, enako tudi za darila.

**Gregorčič Martin, rudar.**

**Bruay.** — Nesreča pri delu so postale zopet pogosteje. Pred mescem sta moralu iskati pomoči v bolnišnici Herman Franc in Salabir Franc. Velikonočne praznike je pa moral prebiti Gregorčič Martin, ker so mu vozovi precej nalonili nogo.

**Bruay.** — Za predpust mora biti kaj veselega, zato smo ga tudi mi dokončali z veseligo »Pri belem konjičku«. Med največjo udeležbo, ki je tukaj mogoča, je vladalo veliko zadovoljstvo ter se tudi pri smehu ni varčevalo.

Za po igri smo imeli pripravljenih nekaj že najbolj udomačenih Zeleznikovih troglasnih pesmic, katerih so vsi z zanimanjem poslušali in nam pomagali prepevati.

Najljuba pomota z občnega zborna. V resnici je prvi revizor Brodnik Jožef. Tajnik.

## »Jugoslovanska vzajemnost« zveza finančno samostojnih društev jugoslovenskih delavcev v Franciji.

V nedeljo, dne 19. aprila, je bila v Tucquegnieux odborova seja. Iz poročil posameznih odbornikov je razvidno, da Zveza neverjetno lepo napreduje. K posmrtniški samopomoči je pristopilo že okrog 100 članov. Če koga zadene smrtna nesreča ali pa vsled bolezni izgubi življenje, dobijo torej v vsakem smrtnem slučaju njegovi svojci že vsoto 500 frankov. Ali ni to lepo? Še lepše pa bo, če se bo ta vsota podvojila, zato le pridno pristopajte. Borih 5 ali 10 frankov (kolikor bo pač smrtnih slučajev), to si na leto vsak lahko pritrga, saj gre za našega bližnjega.

K posmrtniški samopomoči sme pristopiti vsak, četudi ni član nobenega društva; k zvezi pa lahko pristopi vsako društvo, ki je v deurnem oziru samostojno. Natančnejše informacije dobri vsak, kdor hoče, pri zvezinem predsedniku g. Hrenu Franciu, 40 rue de la Victoire, Aumetz, Moselle, ali pa pri naših izseljenskih duhovnikih.

### Kje smo bili prej?

»Danes je lahko organizirati delavska udrženja, toda kje ste bili prej, spoštovani gospodje organizatorji?« tako piše glasilo izseljencev, znani »Glaš«. V resnici bi težko našli bolj dolgočasen in pomilovanja vreden list, kot je ta. V tem časopisu se vežbata dve uredniški pripravniki. Oba se pišeta »Glavnike«. Medtem ko piše prvi še v kolikor toliko znosni srbohrvaščini, mrevari drugi na vse mile viže ubogo slovenščino, da se Bogu smili. Poleg pravopisnih napak pa je tudi vsebina neprebavljiva. Na prvih treh straneh so slike in samohvalni spevi urednikov, na zadnji pa cifre, ki naj bi predstavljale savezne stroške in dohodke. Iz teh številk je razvidno, da je izdal savez za podporo le malo nad polovico svojih dohodkov, ostalo pa je šlo za razne druge (!) stvari. Tudi to je razvidno, da bi dobil vsak član saveza, če bi denar, ki je še v blagajni, enakomerno razdelili, danes komaj 7 ali 8 frankov. Pri finančno samostojnih društvih, ki so večanjena v zvezi »Jugoslovanska vzajemnost«, pa bi prislo na člana okrog 150 frankov. Svoje slovenske napake in vsebinske nedostatke skuša »Glaš« pokriti s tem, da se nespretno zavija v plaš »nacionalizma«. Gospodom očividno niso znane pesniške besede: »Lepo je, če za domovino živijo kliče se in poje, še bolj pa, če vsakdo za njo gre na delo svoje.«

No pa odgovorimo, kje smo bili prej! Na to vprašanje je uredniku »Glavniku«, ki zna srbohrvaščino, odgovoril že deloma urednik »Glavnika«, ki zna slovenščino (?), v svojih spominih, kjer pravi, da se so po vojni ustanovljala delavska društva. — Da, 20 reci in beri dvajset takih društev, ki imajo, če ne več, pa vsaj toliko članov, kakor savez, zlasti pa, ki imajo vse drugačno premoženje in ki so izdala že vse drugačne podpore, eksistira na področju kr. jug. konzulata v Franciji. Ta društva so vodila in še danes vodijo vse kulturno in narodno v pravem jugoslovanskem duhu narodno delo naših izseljencev v Franciji. Savez ni mogel do sedaj niti ene svoje kulturno-narodne pridelitev izvesti in izpeljati brez pomoči teh društev. Saj nima savez ne pevskih zborov, ne tamburaških odsekov, ne dramatskih družin. Debele knjige pa bi lahko napisali o prekrasnih pridelitvah naših finančno samostojnih društev. In sedaj mi vprašamo gospodo pri »Glašu«: »Kje ste bili, ko so se ta društva snovala?« Ali ste jih vi ustanovili? Ali ste jim vi stali in jim še vedno ne srebično stojite na strani? Ali ste vi spravili sem učiteljev in organiste? Le ne toliko domisljavosti, prosimo, kajti drugače bomo prisiljeni staviti vam še druga vprašanja, katerih najbrž ne boste veseli. Se to vam povemo, da se vaše grožnje, da boste »budno pazili nad Zvezzo, nič ne bojimo. Minuli so časi, ko ste z železno metlo pometali!«

»Prosta vožnja v domovino in nazaj,« to je najnovejša reklama savezarjev, s katero vabijo naše delavstvo v svoj tabor. Naj nam gospodje navedejo oblast in številko odloka, s katerim je prosta vožnja odobrena, pa jim bomo verjeli. In še to: Če bo res dovoljena znižana (ne pa prosta) vožnja, bo dovoljena vsem Jugoslovanom in ne samo savezarjem.

Pojasnilo. Zadnji »Rafael« je priobčil resnično vest, da so naši delavci, ki so se obračali

## Kanada

G. uredniku »Izseljenski vestnik Rafael«, Leonče, Ljubljana, kraljevina Jugoslavija.

V številki II. od novembra 1935 Vašega cenenega lista piše dopisnik g. Albin Žeren iz Sudbury, Kanada, med drugim tudi to-le: »Glede konzularne službe naj omenim, da je silno težko za nas, ko so vsi Srbi, mi pa večinoma ne znamo srbohrvaščine, najmanj pa v pisavi. Ako pa ne pišemo v srbohrvaščini, se nam prošnja vrne s pripombo, da naj bo pisana v srbohrvaščini.«

Dovolite, da resnici na ljubo izjavljam, da se ni za časa vsega mojega poslovanja dogodil niti en slučaj, kjer bi se bilo kaj takega pisalo ali odgovorilo našim rojakom Slovencem iz konzulata v Montrealu, Kanada.

Zahvaljujem se Vam za prijaznost tiskanja teh vrstic in beležim z odličnim spoštovanjem

Nikola Perazić,

Žeren kralj. konzulata v Montrealu, Kanada.  
14. aprila 1936.

**Kirkland Lake, Ont.** — Dramski odsek SCPD je zopet dobro uspel dne 1. marca z igro »Vdova Rošlinka«. Bilo je zelo kratkočasno, veliko smeha in zabave, šaljiva dražba in srečevalo sta precej podprtja blagajno pevskega društva. Vse priznanje gre našim vrlim igralcem in igralkam ter neumornim aktivnim delavcem na posvetnem polju. Prisrčna hvala vsemu slovenskemu občinstvu, ki se v tolikem številu odzove vabilu naših društev. Želi se, da se zopet kmalu snidemo skupaj s kako veselo prireditvijo. Lepo je tudi to od našega društva, da se spomini svojih brezposelnih rojakov s primerno nagradjo za njihovo sodelovanje pri slovenskih prireditvah.

Prisrčna hvala društvu za to velikodušnost, saj kadar bomo mi brezposelnim zopet tako

srečni, da bomo imeli stalno delo, tudi mi ne bomo pozabili naših društev.

Beseda brezposelnih je v navadi zadnjih pet let bolj, kakor prej kadarkoli v zgodovini. Kot je povsod drugod tako, je tudi tu v Kanadi, da priseljence smatrajo domačini za ljudi druge vrste, tukaj tako zvane »black people«, zato je vse najboljše in najprej na razpolago domačinom, le kar ostane, je za nas priseljence.

V tej krizi se je razpala še ta bolezen med izseljenci, da so začeli namigavati delodajalcem z napitnimi, ki so se jih ti v svoji komnosti seveda takoj poslužili. Mnogokrat so bile te napitnine zelo visoke, ubogi suženj kapitala pa je moral vzdihniti: Oj, denar, sveta vladar! — nato pa napeti svoj že itak izčrpane moči ranj, samo ranj...

Ta bolezen se le težko zdravi; v več slučajih so jo oblasti zatrle; so pa tudi taki, ki se znajo spremno zvititi oblastem. Bolezen se pojavi zdaj tu, zdaj tam; zasejali so jo pa priseljenci sami, ki jo sami na sebi tudi občutijo. Seveda ne tisti in polni meri, ki so se na ta ali kakršenkoli način zadelali, ker ti pridejo v pozananstvo s svojimi preddelavci, bosi, kepni itd. in zato lažje pridejo zopet do dela, če ga izgubijo.

Kaj pa naši brezposelnii? Nekateri se na vse načine trudijo, da bi si kako opomogli k človeku dostojnemu življenju; drugi se lotijo tudi protipostavljenih pripomočkov, da se sami za silo vdružujejo, a največkrat so ovadeni po zlobnih ljudeh in tako se jim še bolj zagreni življenje. Ni čudno, če omrzijo vse, kar jih še spominja na svojo mladost v domovini. Večkrat se tudi zgodi, da ima delavec trajno delo, pa ga izgubi. Lepo je, da je ovaden. Kako pa je s podporo brezposelnih? Podpore so deležni v največji meri domačini; priseljencu gre podpore zelo malo in še to mora odslužiti. Te podpore so deležni le delavci z družinami.

## Severna Amerika

### Kalifornija, Talmage.

Cenjeni gospod p. Kazimir Zakrajšek,  
predsednik Rafaelove družbe.

Vaše pismo sem prejel 24. februarja. Lepa hvala Vam.

Pišete mi, če se zanimam za izseljenski vestnik Rafael. Seveda se zanimam in rad ga čitam.

Sedaj sem brez vsakega denarja. Boga prosim, da bi mi dal zdravje, da bi šel kaj kmalu odtod, potem Vam bom vse pošteno plačal. Molite zame, da bi mi sveti Duh razsvetil pamet. Pa saj vam danes ne pišem zadnjikrat.

Bratske pozdrave!

Vaš Janez Dragovan.

## Južna Amerika

**Vesti iz Argentine.** — Dolga trimeseca stavka gradbene stroke se je pred tedni končala v korist delavcev. Huda nam je predla, ali vendar — zmagali smo, tako da so pustni dnevi, ki jih posebno v Argentini praznjujejo skoraj preveč hrupno, oživelji tudi naša društva. Cele tri meseca in več so bila čisto mrtva. Ljudje smo že taki, da brez denarja ne najdemo razpoloženja. Stvar je pač jasna; trla nas je skrb in tudi pomanjkanje.

Pustni dnevi pa, ko Argentinici ustavijo vsa dela za tri dni, so naša društva zopet oživela. V vseh štirih buenosaireskih društvin so te dni privedili pustne zabave, vinske trgovate itd.

Zadnje čase se med nami mnogo govorji in piše o šolskih vprašanjih naše naselbine. Eni modrijejo tako, drugi drugače, a kaj se bo iz tega skovalo koristnega, bomo videli. Vsi dobro vemo, da za dobro organiziranje naše slovenske šole predvsem manjka sredstev in vsestranske pomoči, ki pa le od nikoder ne pride.

**Novi izseljenski duhovnik.** Te dni je prispel v Argentino novi izseljenski duhovnik g. Janez Hladnik. Cerkvica na Paternalu je

zopet oživila. Posebno nedeljski popoldnevi privabijo speci marsikoga na Paternal, dočim je bila po odhodu duhovnika g. Josipa Kastelicu jako zapuščena. Novemu duhu gospoda klicemo: Dobrodošel!

**Noviece.** Ena izmed naših najboljših deklet in cerkevni pevk Marija Ličen nas je pred tedni zapustila in odpotovala v domovino na Primorsko. Želimo ji veselo bivanje v krogu svojih domačin. Tukaj v Buenos Airesu pa se je poročila gđa Anica Jeran, ki je čitateljem »Duhovnega življenja« kakor tudi tukajšnjega »Slovenskega tehnika« dobro znana, z Mirkom Kogojem, oba s Primorskega. Mlademu paru vse najboljše!

**Popravek.** — V eni zadnjih številki »Rafael« je bilo pomotoma napisano netočno, tako da je bilo razumeti, da je slovenska šola v Villa Devoto bila osnovana in jo vzdržuje GDS v Villa Devoto. Omenjeno šolo za poučevanje materinščine je osnovalo I. D. »Tabore« v času, ko društvo v Villa Devoto še ni obstajalo in mu je sedaj komaj nekaj nad leto dni. Torej prizadetim naj bo to v zadoščenje. — Dopisnik.

v tej ali oni zadevi na kr. jugoslovanski konzulat v Metzu, dobivali odgovor od nekega Glavnika. Pripomniti pa moramo, da se je to godilo in moglo goditi le takrat, ko je konzulatu načeloval g. Mišić. Na njegovo mesto je prišel pred nekaj meseci generalni konzul g. dr. Ilič, nepristranski in vse dobro hotelci uradnik. Pod njegovim vodstvom so se razmere izboljšale in ureidle tako, da smo prav zadovoljni.

**Bruay.** — Koncem aprila smo uprizorili »Nežko z Bledu« pred nepričakovano lepim obiskom.

V prvem četrletletju nas je napredlek blagajne skoraj presenetil. Zvišala se je glavnica za pičlih petsto frankov. Seveda ni pričakovati, da bo šlo vedno tako sijajno, kajti tako bi mi prehitro spanilis krizo.

Napredovali smo tudi za nekaj članov!

# Največja in čisto naša domača zavarovalnica je Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Poleg vseh vrst elementarnega zavarovanja vodi predvsem življenjska zavarovanja v najrazličnejših kombinacijah, kakor: za slučaj smrti, smrti in doživetja, za doto, za starostno preskrbo in t. d.

**V posebnem „KARITAS“ oddeku goji pod izredno ugodnimi pogoji ljudska življenjska zavarovanja, za slučaj smrti, za starostno preskrbo in za doto.**

Preden sklenete življenjsko zavarovanje, se obrnite po pojasnila in ponudbe na

**Vzajemno zavarovalnico v Ljubljani, Miklošičeva c. 19 (v lastni palači).**  
Podružnice v Splitu, Sarajevu, Beogradu, Zagrebu in Celju; zastopstva v vseh krajih Jugoslavije.

## BREZ TEGA NE POJDE!

Moderno gospodarstvo stoji na izmenjavi blaga, izmenjava pa je moča, vsaj v glavnem, le potom denarja. Za kroženje denarja skrbita dve poglavnici gibala, davčni sistem države, ki utrjuje denar in ga razdeljuje za razne stvarne dobave in za plače nameščencem in denarni zavodi, kjer se zbirata brezposelnih denar in ga denarni zavodi stavijo na razpolago delavnemu pridobitnemu gospodarstvu, da s tem omogočajo gospodarsko delovanje sploh.

To drugo gibalo, denarni zavodi, radi paničnega navala vlagateljev, ki so vsi naenkrat, večinoma brez potrebe dvigali denar, danes ne funkcioniра več, ali vsaj ne tako, kakor bi moral. Vlagatelji so v lastno škodo odtegnili gospodarstvu potreben sok, oslabili denarni zavode, onemogočili kredit in s tem normalno delovanje industrije in trgovine.

Le če se denar redno steka in odteka v denarnih zavodih, lahko ti regulirajo gospodarsko življenje, dvigajo s tem življenjski standard, dvigajo dohodek posameznikov in zbirajo prihranke – kapital. Evidenten je torej zaključek, da je treba ta drugi in najvažečiji motor denarnega prometa, denarne zavode, spraviti zopet v tek, na podlagi staro priznane prakse – s smotrenim hranjenjem in na namaganjem prihrankov v domačih denarnih zavodih. Vzrok našega gospodarske krize ni toliko zunanj, kakor pred vsem nofranji in ena glavnih težav obstoji v tem, da denarna sredstva niso osredotočena v denarnih zavodih. Če odstranimo ta vzrok, denarno krizo, bo sam ob sebi odpadel tudi velik del gospodarskih težav. Vsak, kdor brez potrebe dviga načelen denar, pomaga podaljšati krizo.

### Mestna hranilnica ljubljanska

ne vrši važne gospodarske naloge upravljanja in razdeljevanja denarja iz vidika lastnega dobička, temveč iz vidika pospeševanja gospodarstva, v prvi vrsti mesta Ljubljane, potem pa tudi vse ostale dravsko banovine. Pomagati njej pri tem stremljenu je tedaj važno narodno delo, katerega izvrševanje je vsakogar dolžnost in ne samo osebna korist. Brez denarnega prometa, brez solidnih denarnih zavodov ni primerjiva gospodarska življenja, kaj sele gospodarskega napredka. Zato je v interesu države, dežele in vsakega posameznika, da denarstvo proučita in da ga vsakdo po svojih močeh podpira s tem, da nalaže svoje prihranke v denarne zavode in tako omogočuje njihovo delovanje, gospodarski proučit naroda in samega sebe!

**Ne dvigajte torej po nepotrebnom vlog pri  
Mestni hranilnici ljubljanski  
temveč vlagajte nove!**

## Vse novice

iz domačih krajev izveste najprej in najbolj zanesljivo iz splošno razširjenega tedenika

## DOMOLJUBA

Izhaja vsako sredo in velja za vse kraje inozemstva polletno 30 Din

Naroča se v upravi DOMOLJUBA v Ljubljani

## ZADRUŽNA TISKARNA

REG. ZADRUGA Z O. Z.

### V LJUBLJANI

TYRŠEVA (DUNAJSKA) C. 17

Izvršuje lepo in po nizki ceni: reklamne letake, lepake, vabilo za prosvetne gledališke odre in koncerte; vizitke, kuverte, tiskovine za urade, hranilnice, posojilnice, trgovine ter vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela

TELEFON 30-67

**Prijatelj  
izseljencev je**

**GLASNIK**  
presv. Srca Jezusovega

ki obiskuje vsak mesec v velikem številu naše izseljence širom po svetu. — Kjer ga še ne poznate, ga takoj naročite. Ne bo Vam žal! Stane doma 16 Din, za inozemstvo protivrednost 25 Din (v tuji valuti)

**Vsek naročnik dobi brezplačno v dar koledar, lepe slike in mesečno prilogu Bengalski Misijonar**

Pišite takoj na naslov: Uprava »GLASNIKA«, Ljubljana, Zrinskih cesta 9 (Jugoslavija, Slovenija)